

10. obletnica

Izseljenskega društva
Slovenija v svetu

Gradimo na vrednotah

1992–2002

Izseljensko društvo *Slovenija v svetu*

Vas vljudno vabi na

IX. TABOR SLOVENCEV PO SVETU ob 10-letnici SVS

REPATRIACIJA SLOVENSkih IZSELJENCEV V MATIČNO DOMOVINO

v soboto, 8. junija 2002, v Zavodu sv. Stanislava
Štula 23, Ljubljana - Šentvid

ob 9. uri **Koncelebrirana sv. maša** – dr. Franc Rode, ljubljanski nadškof in metropolit,
z izseljenskimi duhovniki

ob 10,30 – Uvodni pozdrav – Boštjan Kocmur, predsednik SVS
– Pozdravi – dr. Iztok Simoniti, msgr. Alojz Uran

okrogla miza »*Repatriacija slovenskih izseljencev v matično domovino*«

(povezovalc Tino Mamić, urednik Ognjišča)

Franc Pukšič, predsednik parlamentarne komisije – glavni nagovor
Parlamentarna komisija za Slovence v zamejstvu in po svetu
o repatriaciji slovenskih izseljencev v matično domovino

dr. Zvone žigon (Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu)
Delovanje vlade RS za repatriacijo izseljencev v matično domovino

Janez Rihar (Rafaelova družba)
Katoliška Cerkev in repatriacija slovenskih izseljencev v matično domovino

Anton Kokalj (Zveza občin Slovenije)
Občine in lokalne skupnosti ob prihodu Slovencev v matično domovino

Boštjan Kocmur (Izseljensko društvo Slovenija v svetu)
Izvajanje repatriacije slovenskih izseljencev v matično domovino

kulturni program

Kvartet Lipa iz Argentine

Izseljensko društvo *Slovenija v svetu*

9. TABOR SLOVENCEV PO SVETU

»REPATRIACIJA SLOVENSКИH IZSELJENCEV
V MATIČNO DOMOVINO«

Ljubljana – Šentvid , 8. junija 2002

Slovenija v svetu

Marko Kremžar — Jože Osana

Slovenija, zapojmo ti iz polnega srca,
Naj pesem naša zadoni
Prek zemlje do neba.
Slovenija naš skupni dom, med biseri sveta,
Z lepoto te obdal je Bog, od morja do gorá.

Slovenija, moj dom brez mej,
Ker nosim te s seboj,
Kjer rod je moj, kjer sin je tvoj,
Tam si Slovenija.

Moj narod svobodnjakov rod, si kneze voli sam,
Mučencev je junakov plod,
Ki ne boji se ran.
Iz tisočletnih korenin poganja naša rast.
Resnico ljubimo in mir, svobodo, vero, čast.

Slovenija, moj dom brez mej,
Ker nosim te s seboj,
Kjer rod je moj, kjer sin je tvoj,
Tam si Slovenija.

BOŠTJAN KOCMUR,
predsednik izseljenskega društva
Slovenija v svetu

Spoštovani gospe in gospodje!

Pričenjamo 9. tabor Slovencev po svetu ob 10-letnici ustanovitve *Izseljenskega društva Slovenija v svetu*.

Letošnja praznovanja 10. obletnice društva smo obeležili z geslom »*Gradimo na vrednotah*«.

Tako kot vsako leto, smo se tudi letos zbrali na taboru Slovencev po svetu, da obravnavamo zelo aktualno temo, tokrat »*Repatriacija slovenskih izseljencev v matično domovino*«.

Društvo *Slovenija v svetu* je v svojem ustanovnem statutu pred desetimi leti sprejelo za nalogo biti v pomoč vsem tistim, ki prihajajo in tistim, ki bi želeli priti v Slovenijo pa tudi vsem tistim, ki še ostajajo v izseljenstvu.

Letos je tema vračanja Slovencev še bolj aktualna zaradi gospodarske in zlasti socialne krize v Argentini, ki sili prebivalce v tujino. Naši rojaki se odločajo za Slovenijo. Za Slovenijo se odločajo tudi nekateri mladi Slovenci iz Kanade, Švedske in Rusije pa starejši iz Nemčije.

Januarja letos je Državni zbor Republike Slovenije sprejel resolucijo, s katero se država Slovenija obvezuje, da bo omogočila prihod Slovencev v matično domovino. To je brez dvoma domovinski cilj, če vemo, da ima Slovenija nizko rodnost in pomanjkanje delovne sile na nekaterih področjih. Preveč Slovencev živi zunaj meje Republike Slovenije in po desetih letih samostojne Slovenije se nam ni treba bati tega koraka. Čas je že, da začnemo spoznavati, da zelo potrebujemo navzočnost tega življenjskega kapitala. Čimveč Slovencev iz sveta naj se vrne v domovino! Tistim, ki se pa zaradi različnih razlogov ne bodo mogli vrniti, pa jim pomagajmo ohraniti slovenstvo v svetu.

Bog vas živi!

Dr. IZTOK SIMONITI,
direktor Urada RS za Slovence
v zamejstvu in po svetu
na Ministrstvu za zunanje zadeve

Spoštovane gospe in gospodje, častni gostje, drage rojakinje in rojaki, naši Slovenci in Slovenke!

Dovolite mi, da v imenu Urada izrazim iskreno priznanje za to srečanje in iskreno veselje, da se ga lahko udeležim. Moram reči, da nam pomeni tako vabilo tudi obvezo. Obvezo zaradi česa? Kadar civilna družba nagovarja državo, menim, da se mora država vedno odzvati. Menim tudi, da pride do nekih pravih rezultatov, kadar gre za sinergijo med civilno družbo in državo. Ni mogoče ustvariti neke moderne civilizirane družbe brez civilne družbe in civilna družba ste vi. V tem trenutku pa državo zastopam jaz. Država in civilna družba ne moreta biti vsaka na svojem bregu. Morata najti neko sotočje idej in neko sotočje praks. In vprašanje Slovencev po svetu, kjer koli že so, je pravi primer za skupni pogled in delovanje države in civilne družbe. V zadnjem času zelo veliko govorimo o tem, kaj je slovenski nacionalni interes in kdo je tisti, ki ga ustvarja. Kadar pride do sozvočja med civilno družbo in njenimi pobudami, idejami in interesi države, takrat menim, da lahko govorimo o nekem avtentičnem nacionalnem interesu.

In skrb za Slovence po svetu je v nacionalnem interesu države Slovenije. Ta država meni, da so Slovenci kjerkoli žive, kar koli delajo, kar koli mislijo, so del tega nacionalnega telesa, nacionalnega kapitala in v bistvu del slovenske nacionalne pameti. Ker nas ni posebej veliko, smo se dolžni bolj skrbno obnašati do svojih lastnih ljudi, kjerkoli pač so.

Glede na nosilno temo današnjega dne naj najprisrčneje pozdravim tiste, ki so iz najrazličnejših krajev prišli danes sem bodisi zaradi družinskih zadev bodisi, da so prišli zaradi prijateljskih, kulturnih, dopustniških namenov, posebno pa tiste, ki so se odločili, da bi želeli v tej domovini preživeti svoje življenje, da bi želeli ustvariti pogoje za to, da bodo skupaj z nami imeli lepo perspektivo. Ljudje v tujini, ki so slovenske krvi, menijo, da se je treba vrniti nazaj. Do pred kratkim ni bilo tako. To pomeni, da je v zavesti ljudi, da je tukaj mogoče ustvariti neko normalno in spodobno življenje in temu mora država vedno prisluhniti, in še posebej tistim, ki so v stiski.

Prepričan sem, da so vaši vtisi mešani, da so vaša pričakovanja različna. Naša dolžnost je, da vam odstranimo čimveč dvomov in vlijemo čimveč upov, da prisluhnemo vašim potrebam. Večina med vami dobro pozna Slovenijo, mnogo bolje kot marsikateri Slovenec, ki je rojen tukaj, zato vam lepota te države preprosto ni mogla preusmeriti pozornosti od resničnih vsakdanjih problemov in ti resnični vsakdanji problemi so tisti, ki so najbolj važni. Do teh mora biti država nadvse skrbna. Spopadate se s težavami, s kakršnimi se spopada pač vsak, ki zapusti ognjišče ali pa se odpravi v svet: streha nad glavo, zaposlitev, socialna varnost, priznanje šolske izobrazbe in še bi lahko naštevali stvari, ki jih mora ta država poskrbeti in urediti za vse tiste, ki bodo imeli interes.

Vsakdo ima svojo zgodovino, svoj spomin, svojo zgodbo, svoje težave, ampak tudi svoje upe. Glejte dom, domovina, očetnjava, materni jezik, zadnje čase tudi država; vse to je del naše identitete, vse to je tisto, čemur rečemo naša kultura; ampak del naše identitete je tudi tisto, kar želimo biti, neko upanje, neka vera, neka prihodnost. Glede tega mislim, da ima država svoje dolžnosti do vseh tistih, ki živijo zunaj meja Slovenije, pa se čutijo Slovence in tudi do tistih, ki bi se želeli vrniti v državo Slovenijo. Naš urad zastavlja na teh konceptih konkretne akcije, ki morajo pripeljati do tega, da bo tako vračanje kvalitetno, da bo čim manj boleče, da bo ustvarjen nek normalni *modus vivendi* za vse, ki bi želeli priti. Država je dolžna ustvariti sistem, ki bo izhajal iz teh osnov in bo uporaben za vse najrazličnejše primere. Kriza v Argentini je spodbudila k temu, da začnemo intenzivneje razmišljati. Leta 1992 in 1994 smo sprejemali ljudi, ki so morali zaradi vojne zapustiti Bosno, ampak zdaj smo en korak naprej od tega. Zdaj se zavedamo, da je potrebno iz najrazličnejših razlogov ustvariti sistem, ki bo omogočil ljudem, da si ustvarijo tudi v tej državi svojo eksistenco.

Sistem mora biti uporaben v najrazličnejših primerih in odražati mora neko nacionalno politiko do tega vprašanja.

Kakšen naj bo ta sistem? Menim, da mora biti pravičen, dovolj transparenten in predvsem mora biti izvedljiv. Pod pravičnostjo razumem, da mora država povedati, kaj lahko naredi in česar ni sposobna narediti. Po mojem mnenju država lahko obljubi samo tisto, kar je sposobna narediti. V tej smeri gredo prizadevanja našega urada. Moj kolega dr. Zvone Žigon se je s tem največ ukvarjal in bo na okrogli mizi podrobneje pojasnil to temo. Omenil sem, da brez civilne družbe ni demokracije in ni normalne družbe. Vesel sem, da poleg društva Slovenija v svetu, ki je motor vsega tega, sodeluje tudi Cerkev. Pogovor sem imel z gospodom škofom Uranom o njihovih prizadevanjih, o ambicijah, o njihovih pogledih na stvar. Znova bi rad ponovil, kaj je pomembno za nas: ustvariti sinergijo, sotočje idej in akcij, ki bodo v prid samo enemu cilju. In ta cilj je zagotoviti normalno življenje ljudem, ki se nameravajo vrniti.

Menim, da je potrebno izraziti priznanje vsem, ki ste že prihajajočim rojakom iz tujine pomagali pri teh prvih korakih. Tukaj moram posebej pohvaliti Izselsko društvo Slovenija v svetu, ki je pri tem odigralo glavno vlogo in pristopilo k tej nalogi z veliko inovativnosti, energije in dobronamernosti.

ŠKOF ALOJZ URAN,
odgovorni za Slovence
v zamejstvu in po svetu
pri Slovenski škofovski konferenci

POZDRAVNA BESEDA VSEM NAVZOČIM NA 9. TABOR SLOVENCEV PO SVETU

Spoštovani ugledni gostje, organizatorji in vsi udeleženci 9. tabora Slovencev po svetu, zbrani v Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu nad Ljubljano.

Prejel sem prijazno vabilo na osrednjo letno prireditev Izseljenskega društva Slovenija v svetu, ki letos obravnava zelo aktualno temo: »Repatriacija slovenskih izseljencev v matično domovino«.

Ko sem lani avgusta in septembra z monsinjorjem Janezom Pucljem obiskal rojake v Argentini, sem občudoval njihovo življenjsko moč in vsestransko dejavnost. Kljub izredno težkim gospodarskim in socialnim razmeram ohranjajo svojo narodno identiteto in slovensko besedo do četrtega rodu. Njihovo pričevanje mi je vlilo poguma in me utrdilo v spoznanju, da se, kljub nemogočim razmeram, s sodelovanjem in stalnim duhovnim napajanjem da narediti veliko lepega in dobrega. Večkrat pa so izrazili željo, da bi se druga in tretja generacija Slovencev vrnila v domovino, ker v danih argentinskih razmerah ne vidijo možnosti za prihodnost. Občudoval sem velikodušnost starejših, ki kljub velikemu domotožju želijo omogočiti svojim otrokom in vnukom preselitev v ljubljeno domovino.

Ob vrnitvi v Slovenijo smo v okviru Rafaelove družbe in v sodelovanju z drugimi ustanovami, posebej s *Slovenijo v svetu*, začeli prizadevanja za začetek procesa repatriacije naših rojakov. Seveda to prizadevanje ni namenjeno samo argentinskim Slovincem, ampak tudi drugim, ki bi to želeli.

K temu nas spodbujajo tudi podatki o velikem »pomanjkanju« aktivnega prebivalstva v Sloveniji. Do leta 2020 bi potrebovali vsako leto okoli 3.000 novih delavcev. Kaj je bolj naravnega, kot poklicati ljudi, ki so poklicno že usposobljeni in gladko govorijo slovenščino, obenem pa imajo veliko mero narodne zavesti in ljubezni do domovine, kar nam danes v Sloveniji zelo primanjkuje. Dati pa je treba možnost »novega začetka« s skromnim stanovanjem in pomočjo pri iskanju zaposlitve.

Dragi udeleženci tabora! Pri vašem delu in iskanju dobrih rešitev za naše rojake vam želim veliko uspeha in kličem na vas Božji blagoslov.

Škof Alojz Uran

OKROGLA MIZA

REPATRIACIJA SLOVENCEV V MATIČNO DOMOVINO

BOŠTJAN KOCMUR,
predsednik izseljenskega
društva Slovenija v svetu

Izseljensko društvo Slovenija v svetu je pred desetimi leti zapisalo v svojem ustanovnem statutu, da bo v oporo vračajočim se Slovincem in jim pomagalo pri reševanju težav ob naselitvi. V prvih letih je bila naša pomoč predvsem pri pridobivanju državljanstva, nostrifikaciji diplom, iskanju služb in stanovanj ter dajanju nasvetov v konkretnih primerih. V preteklem letu se je delo na tem področju vidno povečalo, povečalo zaradi že omenjenih razmer, posebno v Argentini.

Po sprejeti resoluciji 23. januarja, s katero se država Slovenija obvezuje, da bo omogočila prihod Slovencev v matično domovino, smo na seji, ki jo je sklical Urad za Slovence v zamejstvu in po

svetu z vladnimi in nevladnimi ustanovami, predlagali, da Republika Slovenija ob prihodu slovenskih državljanov iz tujine zagotovi:

1. **Stanovanje** (vsaj v začetni fazi – predvidevamo, da je to nujna potreba v prvih treh mesecih – kjer je možno dobiti zaposlitev) **oziroma začetno podporo za prvo nastanitev v Sloveniji.**
2. **Zaposlitev oziroma odobritev začetne podpore in socialne varnosti v prvih mesecih po prihodu** (za čas, ko je izseljenec primoran iskati službo).
3. **Odobritev statusa državljana s stalnim bivališčem v Republiki Sloveniji brez starostnih omejitev.** To je ključ, prek katerega se priseljenec lahko vključi v slovensko družbo, drugače ne more biti deležen bonitet povprečnega Slovenca kljub svojemu državljanstvu.
4. **Oprostitev vojaščine za odsluženo vojaško obveznost v tujini.**
5. **Nostrifikacija diplom in spričeval.** Postopek je zelo hiter za diplome, kjer je praksa utečena – pri utečenih profilih, npr. ekonomskih smeri, inženirji ipd. Pri nostrifikaciji diplome zdravnika pa nastaja ogromno komplikacij in lahko le-ta traja celo eno leto. Leto dni pa je za priseljenca nemogoče zdržati. Ljudje prihajajo brez prihrankov, ker jih je država zasegla. Imamo slučaj osebe, ki je nekako preživela s prodajo avtomobila in prihranki ter pomočjo sorodnikov.
6. **Štipendije za nadaljevanje študija.** Uradno obstajajo štipendije samo za Slovence brez slovenskega državljanstva. Vsakoletne izjeme niso pravilo. Slovenec, ki se hoče vključiti v slovensko realnost, se zaletava v obstoječe birokratske odredbe.
7. **Pokojninsko zavarovanje,** s katerim bi država začasno priznala odsluženo delovno dobo v tujini. Konkretno, če govorimo o Argentini, ni meddržavnega sporazuma. Država Slovenija bi lahko unilateralno prevzela neko skrbništvo do podpisa sporazuma.

Slovenska država bi morala imeti posluh v primeru kriznih stanj držav, v katerih bivajo naši izseljenci in priskočiti na pomoč našim rojakom. Primer: kriza v Argentini je trenutno najbolj aktualna, kjer ne gre le za gospodarsko krizo, temveč tudi za socialno negotovost.

Ljudje množično odhajajo iz dežele, ki je nekoč dala kruh njihovim dedom in staršem. Slovenci in njihovi potomci se v tem trenutku odločajo za Slovenijo. V mnogih slučajih gre za ljudi, ki že več let razmišljajo o vrnitvi v Slovenijo, in ki se zaradi različnih razlogov niso mogli do zdaj odločiti za tak korak. Mnogi so tudi razmišljali in hrepeneli po domovini prednikov. To je zelo pogosto čutenje naših rojakov v izseljenstvu.

Mnogo naših rojakov pa ne more niti razmišljati o vrnitvi zaradi finančnega in socialnega stanja. Njihova sredstva niso na razpolago. Znašli so se v pomanjkanju. Slovenske izseljenske dobrodelne ustanove, kot so Vincencijeva konferenca, Zveza mater in žena, Rožmanov dom so izčrpale vsa svoja sredstva in nujno potrebujejo pomoč. Včeraj smo bili priča širokogrudni podpori slovenskega občestva ob dobrodelnem koncertu.

Ob tej situaciji se Izseljensko društvo Slovenija v svetu čuti v polnosti klicanega, da po svojih močeh izvrši svoje poslanstvo.

Sinoči, ob začetku praznovanja 10. obletnice ustanovitve društva, smo izvedli dobrodelni koncert in dobrodelno prodajo knjig. Operni pevci in pianisti so se odrekli honorarjem, založbe pa so podarile svoje knjige. To pripomore k neki moralni drži do naših rojakov v potrebi. Celotni izkupiček bo namenjen Slovencem v Argentini, ki so v pomanjkanju. V letošnjem letu imamo v programu podobne akcije.

Glede vračanja Slovencev v Slovenijo smo se pred desetimi leti organizirali, da bi pomagali tistim, ki bi prišli za nami. Pomagali smo jim pri urejanju državljanstev, denacionalizaciji, iskanju služb in stanovanj. Po sprejetju resolucije smo bili izbrani od Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, da zastopamo vračajoče izseljence iz Argentine in v imenu nevladnih ustanov sodelujemo v delovni skupini vladnih organizacij.

Na treh sestankih na MZZ so razne državne ustanove predstavile svoje poglede in možnosti, ki jih lahko dajo vračajočim Slovencem. Ponudba se trenutno omejuje na ugodnosti, ki jih je deležen vsak drug državljan RS. Za stanovanje bi se moral priseljenec vpisati na čakalno listo Stanovanjskega sklada RS. Vprašanje je, kam naj gre medtem? Zaposlovanje prek Zavoda za zaposlovanje je možno le s predhodno ureditvijo stalnega bivališča. Enako je z zdravstvom in vpisom v šolo. To seveda, če ima urejeno slovensko državljanstvo. Zaradi nedoločenosti statusa Slovencev, ki iz tujine prihaja v Slovenijo – to je slovenski državljan brez stalnega bivališča – se težave pojavijo takoj ob prihodu. Če govorimo o komercialnih najemninah, ponavadi lastnik, ki začasno nastani priseljenca, temu ne dovoli, da bi na naslovu, kjer najema, vpisal stalno bivališče. S tem se slovenskemu državljanu, ki prihaja iz tujine, zapre pot do zdravstvenega zavarovanja, socialne pomoči, iskanja službe, vpisa v šolo in vrtec. To pomeni, da smo priča neenakim možnostim v primerjavi s povprečnim državljanom Republike Slovenije. Tukaj je nujno potrebno nekaj narediti. Te stvari se v teh mesecih rešujejo s solidarnostjo ljudi. Ko pa si npr. upokojenec uspe pridobiti stalno bivališče, mora predložiti vse dokumente, da si uredi zdravstveno zavarovanje. Pokojnina, ki jo prejema iz Argentine, postane ob devizni menjavi nična. Od nje dvojno odtrgajo visok odstotek za zdravstveno zavarovanje. Zato je potrebno, da država ukrepa unilateralno vsaj v začetnem obdobju. Dodatno zavarovanje začne veljati od 1. dne naslednjega meseca, kar je včasih lahko zelo nevarno v slučaju bolnih ali pa s potrebo posebne nege.

Najbolj svetla točka v teh pogovorih z državnimi ustanovami je financiranje tečaja slovenščine za partnerje Slovencev iz mešanih zakonov s strani Ministrstva za šolstvo, kar daje upanje, da se bodo te družine hitreje vključile v slovensko stvarnost. Jezik je velika ovira in na tem problemu se dela. Prvi tečaj se je začel 6. maja in deluje v zadovoljstvo teh družin.

Sicer pa gre pri pogovorih med vladnimi in nevladnimi organizacijami za zelo zahtevno koordinacijo in odpiranje čisto novega načina razmišljanja o slovenskih izseljencih. Petdesetletnega napačnega razmišljanja o izseljencih se ne da izkoreniniti čez noč.

Na društvo smo zadnje mesece prejeli 73 prošenj za pomoč pri selitvi oziroma vključevanju slovenskih izseljenskih družin in posameznikov v slovensko realnost, kar pomeni nekaj več kot 200 ljudi. Število ni alarmantno, ni preveliko. Po večmesečnem usklajevanju vladnih in nevladnih ustanov smo priča dejstvu, da država še nima dogovorjenega načina, to se pravi, da trenutno ni na voljo stanovanjskih zmogljivosti za prihajajoče družine. Na Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu so menili, da bi bilo najbolj praktično, če bi namenili neko vsoto za vsako družino v prvih mesecih po prihodu, kar pa ni uresničljivo, ker je država ponovno na rebalansu proračuna. Pa smo na začetku.

V takih razmerah naše društvo lahko pomaga z informiranjem o dejanskem stanju, pri konkretnih slučajih ter s posredovanjem informacij državi oziroma ustanovam, ki so za to zadolžene, medijem in slovenski javnosti, da solidarno pristopijo k tem potrebam. V medije smo dali oglase, da iščemo stanovanja. Slovenska Cerkev, občine in več slovenskih družin si v tem trenutku zelo prizadevajo, da bi našli kakšen prostor za te družine. Z vsakim prosilcem imamo

osebni stik po elektronski pošti, kar pripomore k temu, da nujne težave ali dvome hitro rešimo, hkrati pa spoznavamo prihajajoče. Osebnost lahko pomagamo pri urejanju državljanstva in drugih dokumentov, pri nostrifikaciji diplom, pri pisanju prošenj za delo in iskanju služb, stanovanj ter pri raznih poizvedovanjih in prizadevanjih na raznih področjih: od zdravstva, organiziranja selitvenih kontejnerjev, vpisovanja v tečaje in šole do dajanja raznih nasvetov.

Velika večina članov IZseljenskega društva Slovenija v svetu smo se pred leti odločili za ta korak – selitev ali vrnitev v Slovenijo. Vemo, kaj to pomeni za posameznika in za Slovenijo, zato smo veseli vsakega Slovenca, ki se vrača, in hvaležni za vsako solidarno pomoč.

FRANC PUKŠIČ,
predsednik Komisije DZ RS za odnose
s Slovenci v zamejstvu in po svetu

Prav lep dober dan, tudi iz Slovenskih Goric, od koder prihajam.

Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu nadaljuje delo v Državnem zboru, ki se je začelo v prejšnjem mandatu leta 1996, katero je vodil gospod mag. Marijan Schiffrer. Ta komisija je bila ustanovljena približno pol leta kasneje kot ostala delovna telesa tega sklica. Ustanovljena je bila nenazadnje tudi zaradi vas, spoštovani Slovenke in Slovenci, ki ste jasno dali vedeti tej državi, da imate to pravico v skladu s 5. členom Ustave Republike Slovenije.

Država se je v Resoluciji o položaju avtohtonih slovenskih manjšin v sosednjih državah in s tem povezanimi nalogami državnih in drugih dejavnikov Republike Slovenije iz leta 1996 jasno izrekla za ustanovitev komisije in med drugim tudi za ministrstvo za Slovence po svetu. žal pa vse določbe Resolucije niso bile uresničene.

Zato naj bi bila prava tema tega tabora »*Gradimo na vrednotah*«, in ko bomo imeli tudi v naši državi politike, ki bodo gradili na vrednotah, potem se bo marsikaj obrnilo na bolje. Samo materialni pogoji niso bili nikoli edini pogoj, da se lahko nekatere stvari premaknejo na bolje.

Velikokrat je bolj pomembna topla beseda, človeka je treba poslušati, ga razumeti, na ta način se da potem tudi marsikaj narediti. Seveda je zelo pomembno, da ima človek v vsakem trenutku dostop do prave informacije in da se tam, kjer želi biti, počuti zaželenega, tako kot je za otroka pomembno, da je v družini zaželen.

Problem vrednot je žal v naši družbi izredno vprašljiv oziroma zaskrbljujoč.

Politiki so seveda tisti, ki odločajo. Šele pol leta po konstituiranju Državnega zbora je bil

sprejet sklep o ustanovitvi Komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu. Na Komisiji smo se dogovorili o programu dela ter začeli resnično temeljito delati.

Član Komisije dr. Jože Bernik, je vodil delovno skupino za pripravo Resolucije o odnosih s Slovenci po svetu. V zvezi s pripravo Resolucije se moram zahvaliti tudi takratni sekretarki komisije Barbari Sušnik, ki je zelo sposobna in strokovna sodelavka. Z nami je zelo aktivno sodeloval tudi Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu. Gospod dr. Zvone Žigon iz Urada je bil izredno aktiven, prav tako Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, ostala ministrstva so se vključevala manj.

Že omenjena Resolucija je bila v Državnem zboru sprejeta 23. januarja 2002. Upam, da ste jo vsi prebrali, in da jo imate. Poglavje 4.5. – govori o repatriaciji, državljanstvu in statusu brez državljanstva. Med drugim je tudi zapisano, da »*Slovencem po svetu, ki živijo v državah s hudo politično in socialno krizo, Republika Slovenija omogoči njihovo vrnitev v domovino*«.

To določilo, ki ga je predlagal moj kolega Jerovšek, je bilo v Državnem zboru tudi izglasovano. Vsega, kar Resolucija nalaga vladi in ministrstvom, pa ni bilo narejeno.

Prejšnja državna sekretarka gospa Magdalena Tovornik se je zelo trudila, kot tudi sedanji državni sekretar dr. Iztok Simoniti in Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu. Kar je narejeno, gre zahvala njim, celotna vlada pa temu področju namenja premalo pozornosti.

Glede dela Državnega zbora in desetčlanske Komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, katero vodim in katere podpredsednik je Jože Avšič, sicer član liberalne demokracije, ter v kateri so zastopane vse politične stranke s po enim članom, razen LDS z dvema, bi omenil naslednje. V Komisiji smo po sprejetju Resolucije imeli velike cilje in želje narediti to, kar opredeljuje Ustava Republike Slovenije v svojem 5. členu. Desetletnico države smo praznovali lansko leto, ustavo imamo torej več kot deset let, pa vendar ni toliko politične volje, da bi nekdo pripravil zakon o Slovencih brez slovenskega državljanstva in ga posredoval v Državni zbor. Glede na to, da imamo dobro podlago – Resolucijo o položaju avtohtonih slovenskih manjšin v sosednjih državah in s tem povezanimi nalogami državnih in drugih dejavnikov Republike Slovenije in Resolucijo o odnosih s Slovenci po svetu – bo Komisija poskušala s pomočjo Urada pripraviti zakon s tega področja. Vendar moram pri tem opozoriti, da imamo v komisiji trenutno kadrovske težave, ki jih bomo, tako vsaj upam, kmalu razrešili in pridobili strokovno moč, ki bo sodelovala pri pripravi zakona.

Samo še nekaj besed v zvezi s pripravo programa, o katerem bo seveda več spregovoril dr. Zvone Žigon, ki je tudi nosilec projekta za vračanje Slovencev v domovino. Pri tem projektu v imenu Komisije sodelujeva z dr. Jožetom Bernikom.

Ob obisku delegacije Komisije pri Slovencih v Argentini smo imeli tudi veliko srečanj z njihovim političnim vodstvom, med drugim tudi s predsednikom parlamenta gospodom Camaño, kjer smo izpostavili prav problematiko socialnega sporazuma in sporazuma o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Nekaj dni po našem obisku sta argentinska in slovenska vlada parafirali omenjeni sporazum, tako da se je ta problematika resnično hitro rešila. Zdaj si prizadevamo za sprejetje enakega sporazuma z Bosno in Hercegovino ter z vsemi državami, kjer živijo Slovenci.

Državni zbor je 31. maja 2002 sprejel *Zakon o evidenci volilne pravice* (Ur. l. RS, št. 52/2002). Zakon prinaša bistvene izboljšave. Po informacijah, ki jih imam, pa Vlada že pripravlja predlog

zakona o spremembah in dopolnitvah *Zakona o državljanstvu Republike Slovenije*. V zvezi s tem zakonom smo bili velikokrat opozorjeni o omejitvi 23 let za pridobivanje slovenskega državljanstva po rodu in poslanci smo bili obveščeni, naj se v zvezi s tem vendarle kaj uredi. Vlada pa naj bi po možnosti sprejela odredbo, da se Slovincem iz držav, kjer vlada socialna in politična kriza, oprosti plačilo takse za državljanstvo.

Verjemite, da bomo ob rebalansu ministru za finance mag. Antonu Ropu jasno in glasno povedali, da je nepošteno in nekorektno, da 40.000.000 SIT tako rekoč jemlje iz naslova Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, in da je na postavki Slovenci po svetu samo 120.000, točno pol manj glede na celotni državni proračun leta 1996. To pozna tudi dr. Vencelj, o tem sem govoril ob sprejemanju proračuna, vendar vladajoča koalicija tega ne razume oziroma noče razumeti.

Ob tem žal ugotavljam, da tudi Vlada ne razume naših argumentov in jih ne upošteva.

Velikokrat rad rečem, da je zlato zrnje posejano kjerkoli že po tej zemeljski obli. Deset let je sicer lepa doba, vendar premalo, da bi se stvari obrnile. Počasi se obračajo. Verjamem, da bomo skupaj uspeli tudi prebroditi vse težave.

Dr. ZVONE ŽIGON,
svetovalec vlade, Urad RS
za Slovence v zamejstvu in po svetu na MZZ

INFORMACIJA

o dejavnostih Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu v zvezi z vprašanjem preseljevanja Slovencev iz izseljenstva v Republiko Slovenijo

Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu si od konca januarja dalje prizadeva vzpostaviti trajen sistem, ki bo omogočal slovenskim rojakom iz tujine olajšano vrnitev oziroma preselitev v Slovenijo. Sistem mora biti zasnovan tako, da bo uporaben v različnih primerih; ekonomska in socialna kriza, v kateri so se skupaj z Republiko Argentino znašli tudi slovenski rojaki, pa predstavlja povod oziroma priložnost za oblikovanje takega sistema oziroma nacionalne politike priseljevanja.

V pričujoči informaciji je zato poudarek prav na procesu preseljevanja iz Argentine.

Po podatkih MNZ je bilo 29. 5. 2002 registriranih 3.131 slovenskih državljanov s stalnim

bivališčem v Argentini. Poleg tega je registriranih 26.145 slovenskih državljanov, ki nimajo stalnega prebivališča v RS, njihov naslov pa je popolnoma neznan.

Številka ne zajema »zdomcev«, ki imajo stalno bivališče v RS, pa živijo v tujini, in ne številnih potomcev izseljencev, ki nimajo statusa državljana RS.

Z izbruhom argentinske gospodarske krize decembra 2001 se je bistveno povečal interes slovenskih rojakov za preselitev v Slovenijo, veleposlaništvo v Buenos Airesu pa je zabeležilo tudi veliko povečanje neformalnega povpraševanja v zvezi s pridobitvijo slovenskega državljanstva. Pojavilo se je tudi več prošenj za denarno pomoč upokojenim oziroma invalidnim osebam v Argentini, ki zaradi ekonomske krize ne zmorejo plačevati zdravil in stroškov za osnovno preživetje.

Preseljevanje v Slovenijo

V času od slovenske osamosvojitve se je s posredovanjem pri preseljevanju iz izseljenstva, predvsem iz Argentine, ukvarjalo Izseljensko društvo Slovenija v svetu. SVS ima to dejavnost tudi navedeno v seznamu svojih društvenih dejavnosti.

V obdobju približno zadnjega leta dni je tako po podatkih SVS do 23. aprila 71 oseb s tega seznama že prišlo v Slovenijo.

Največje težave, s katerimi se srečujejo prišleki, so povezane s pridobitvijo stalnega bivališča, posledično pa tudi s pridobitvijo zaposlitve.

Glede na dosedanjo strukturo zainteresiranih je tudi v prihodnje pričakovati večinoma mlade, aktivne družine, katerih člani govorijo slovensko in so slovenski državljeni, starši pa so razmeroma visoko izobraženi.

Učinkov sklenitve socialnega sporazuma med državama ni mogoče natančno predvideti, vsekakor pa ugotavljamo, da v nobenem primeru ne bo šlo za množično preseljevanje v Slovenijo.

Trenutno stanje

Povpraševanje po preselitvi v Slovenijo se je nekoliko umirilo, o čemer poroča Veleposlaništvo RS v Buenos Airesu, podoben vtis pa je z obiska v Argentini odnesla tudi delegacija poslancev DZ RS (člani Komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu), ki sem jo spremljal tudi sam, kot predstavnik Urada RS za Slovence po svetu.

Domnevamo, da precejšen del še čaka na »ponudbo« Slovenije in ga je nemogoče natančno predvideti. Veliko je odvisno od ukrepov v RS in razvoja dogodkov v Argentini. Medtem ko RS ne more vplivati na razvoj dogodkov, je potrebno v zvezi z ukrepi naše države povedati, da moramo biti čim bolj realistični in ne smemo obljubljeni nečesa, kar pozneje ne bi mogli izpolniti. Tudi Slovenija ni, vsaj zaenkrat, »obljubljena dežela« – imamo veliko število prosilcev za stanovanja in še vedno razmeroma visoko stopnjo nezaposlenosti.

Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu si v tem smislu prizadeva izdelati čim bolj trajen sistem omogočanja pomoči pri preseljevanju v matično domovino, ki bo rojakom iz tujine

omogočal najprej in predvsem celovito informacijo in potrebno asistenco na DKP v postopkih, ki jih le-ta že vodijo, ob eventualnem prihodu v Slovenijo pa čim hitrejšo prilagoditev slovenskemu družbenemu sistemu ter enakopraven, nikakor pa ne privilegiran položaj pri urejanju eksistenčnih razmer.

Dosedanje dejavnosti Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu (US)

1. Urad je 29. 1. in 20. 2. sklical delovna pogovora, na katerih je predvsem iskal sogovornike ter se informiral o možnostih v zvezi s preseljevanjem iz drugih držav itd.

Vsi sogovorniki (več kot 20) so pokazali pripravljenost za sodelovanje. Na osnovi teh sestankov je Urad pripravil informacijo za vse rojake po svetu o najosnovnejših postopkih v zvezi z različnimi vprašanji kot so carine, služenje vojaškega roka v RS, pridobivanje državljanstva, stanovanja, službe, pokojninsko in zdravstveno zavarovanje itd. Informacija (»brošura«) – vodnik – je dostopna na internetni domači strani Urada.

Sodelujoči na pogovorih:

- Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu
- Ministrstvo za zunanje zadeve RS
- Ministrstvo za obrambo RS
- Ministrstvo za okolje in prostor RS
- Ministrstvo za notranje zadeve RS
- Ministrstvo za zdravje RS
- Ministrstvo za gospodarstvo RS
- Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve RS
- Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport RS
- Urad Vlade za informiranje RS
- poslanca Državnega zbora RS,
- Urad Vlade RS za begunce in priseljevanje
- Mednarodna organizacija za migracije
- Zavod RS za zaposlovanje
- Stanovanjski sklad RS
- Izselsko društvo Slovenija v svetu
- Slovenska izseljenska matica
- Svetovni slovenski kongres
- Slovenska Karitas
- Rdeči križ Slovenije.

3. Urad je 14. 3. sklical 1. sestanek ožje delovne skupine v sestavi:

- Ministrstvo za okolje in prostor RS
- Ministrstvo za obrambo RS
- Urad Vlade RS za begunce in priseljevanje
- Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve

- poslanec Državnega zbora RS (pristojna komisija)
- Mednarodna organizacija za migracije, Ljubljana
- Izseljensko društvo Slovenija v svetu.

4. Urad je prek diplomatsko-konzularnih predstavništev Republike Slovenije pridobil informacije o tem, kako so se vprašanja krize v Argentini lotile nekatere druge države, npr. Poljska, Nemčija, Švica, Avstrija, Španija, Italija. Glede na poročanje naših DKP razen Italije in Španije nobena od držav ni sprejela posebnih ukrepov v zvezi s krizo v Argentini.

5. Urad je pridobil tudi informacijo o sestavi in delovanju avstrijskega humanitarnega fonda za pomoč rojakom po svetu.

6. Kot predstavnik Urada sem v času od 5. do 12. aprila 2002 spremljal skupino članov komisije DZ RS na obisku v Argentini. Največ vprašanj izseljencev je bilo povezanih z zaposlitvijo, nastanitvijo in socialnim varstvom (zdravstveno zavarovanje, pokojnine).

7. Uradu oziroma delovni skupini sta svoje aktivno sodelovanje ponudili Izseljensko društvo Slovenija v svetu (SVS) in ljubljanska pisarna medvladne ustanove Mednarodna organizacija za migracije (IOM).

8. V zvezi z vprašanjem preseljevanja je 3. 6. 2002 Urad obiskal škof Alojz Uran, pristojen za vprašanje Slovencev po svetu znotraj RKC. Z dr. Iztokom Simonitijem sta izmenjala informacije o tozadevnih dejavnostih Cerkve, njihove izseljenske organizacije Sv. Rafaela in Urada ter izrazila pripravljenost za sodelovanje v prihodnosti.

9. Urad je na veleposlaništvo RS v BA poslal 1 mio. SIT za najnujnejšo pomoč nekaterim socialno zelo ogroženim in občasno izplačuje manjše zneske glede na prošnje, ki jih običajno prek Zveze slovenskih mater in žena prejme od prosilcev.

Ta fond zaenkrat zadošča, gre pa resnično za izjemne, najnujnejše primere.

10. Vladna delegacija MDDSZ je uspešno izpogajala socialni sporazum, ki je zdaj v parlamentarnih procedurah obeh držav.

Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

po naštetih posvetih in pridobljenih informacijah meni, da bi bilo smotrno:

1. ustanoviti informacijsko – imigracijsko pisarno za rojake iz tujine, ki bi usklajevala informacije in dejavnosti v zvezi s priseljevanjem rojakov iz tujine v Slovenijo, pomagala rojakom pri iskanju stanovanja, službe, socialnih zadevah itd.

1.a) osnovati vprašalnik, na podlagi katerega bo informacijska pisarna lahko vodila evidenco ter posredovala med kandidatom za preselitev in ustreznimi pristojnimi ustanovami.

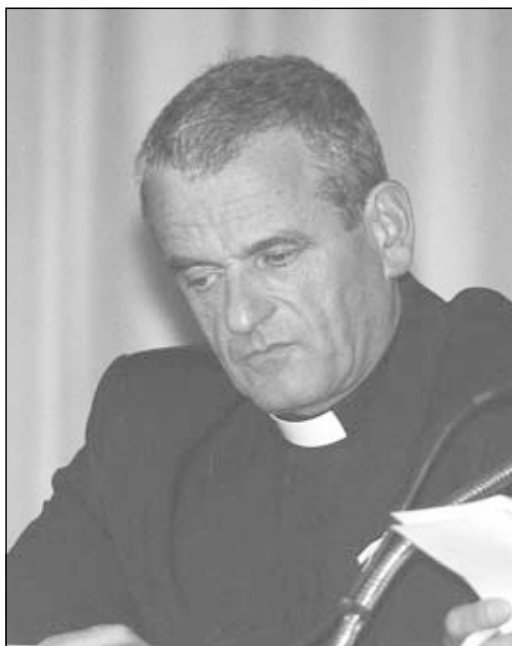
2. ustanoviti humanitarni fond za pomoč socialno ogroženim v državah, kjer vlada huda gospodarska kriza, ali v skrajnih primerih tudi ogroženim po preselitvi v RS

3. ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, za šolstvo, znanost in šport, za finance, za okolje in prostor, za zdravje, za obrambo, za notranje zadeve, Urad vlade RS za informiranje, Urad RS za priseljevanje in begunce, Stanovanjski sklad RS ter Zavod RS za zaposlovanje naj imenujejo kontaktne osebe za kontaktiranje in operativno sodelovanje z informacijsko pisarno ter sodelovanje v upravno-nadzornem telesu pisarne.

V zvezi z naštetimi predlogi smo tik pred tem, da gre celotna zadeva na Vlado, seveda pa nameravamo pred dokončnimi odločitvami opraviti potrebna usklajevanja na ravni pristojnih ministrstev.

JANEZ RIHAR,
predsednik Rafaelove družbe

Rafaelova družba že od ustanovitve na začetku prejšnjega stoletja – kmalu bo stoletnica te organizacije – skuša spremljati in povezovati slovenske rojake po svetu, čeprav bi lahko rekli, da so bili začetki že prej, našli bi jih celo pri naslednikih in sodelavcih našega velikega misijonskega škofa Friderika Baraga v Severni Ameriki. Tudi sklepni dokument plenarnega slovenskega cerkvenega zbora, ki ga je pred tremi tedni slovesno razglasil kardinal, papežev namestnik na Brezjah, ima kar 7 členov (od 448 do 454) posvečenih Slovincem po svetu, torej rojakom v diaspori. Posebni poudarek namenja tistim, ki se želijo vračati oziroma naseljevati v Slovenijo, domovino svojih prednikov.

Osnovni trikotnik Cerkve od apostolske dobe do danes je trojno delovanje: bogoslužje, oznanjevanje in dobrotelost, ki jo imenujemo tudi karitas. Karitativna dejavnost po župnijah na Slovenskem je izredno pohvalna; zelo radi pomagamo ljudem v stiski ne glede na vero in narodnost in to se je pokazalo tudi v zadnjih letih.

V današnjem času pa ne moremo mimo potreb, izredno aktualnih pri Slovincih v Argentini in tudi ponekod drugod, da rojakom ne pomagamo v njihovih stiskah. Nekaj takih primerov bom naštel v nadaljevanju. Nedvomno je, da ne moremo biti neobčutljivi do bratov in sester po veri in krvi, kot poudarja apostol Pavel v svojih pismih.

Ne bi zdaj našteval demografskih zadev, ki so jih nekateri že prej omenili, med drugim tudi škof Uran v pozdravnem pismu.

Biti del Evrope pa izgubljati prebivalstvo in slovensko identiteto je naravnost vabilo tujcem,

naj pokupijo in po potrebi naselijo in tudi razdelijo našo zemljo. Vendar je še čas, da se Slovenci lotimo skrbi za preživetje celovito; to je prebivalstva in ozemlja. Težko je razumljiva in žal, simptomatična za Slovenijo v nasprotju z drugimi podobnimi državami, značilna neke posebne vrste ksenofobija (izraz ksenofobija izhaja iz grščine in pomeni sovraštvo do tujcev), ki ni tako nevarna Sloveniji, kakor je nevarno ravno nasprotno, ne bom rekel sovraštvo, ampak prastrah.

Prastrah, o katerem slišimo včasih na severu, v Nemčiji, Avstriji, prastrah do Korošcev, do Slovencev, tako je tudi v domovini navzoč ta prastrah. Verjetno bo treba besedni zaklad obogatiti z novim pojmom, ki bi bil definiran takole: sovraštvo ali prezir in strah do rojakov.

Vzbujati je treba zavest, da se med seboj potrebujemo in dopolnjujemo. Za mlade družine prihod v Slovenijo ne bo vrnitev, marveč preselitev, vendar je v zadnjih desetih letih bilanca zaskrbljujoča. Pojasnjevati moramo, da novi slovenski naseljenci nikomur ne jemljejo kruha, ker

1. delovni človek, obogaten z izkušnjami iz sveta, pridelava več, kakor porabi;
2. podjeten človek veča in širi blaginjo. Ima svetovljanstvo, ki ga nam Slovincem v domovini dostikrat manjka;
3. slovenski priseljenec bo ohranjal skupne narodne in krščanske vrednote, ki jih je ohranil, tudi tiste, ki jih je v tujini podedoval od svojih staršev.

Potomci nekdanjih slovenskih izseljencev naj bi se vračali, da bodo sedanjim rodovom pomagali zagotoviti varno starost in okrepiti drevo, iz katerega izhajajo. Zelo žalostne izjave smo lahko prebrali v rumenem tisku in tudi manj rumenem, da naj se priseljenec pobere, od koder je prišel. Ne bom jih imenoval, ampak to so zelo eminentne slovenske osebnosti, ki lahko zelo bogatijo slovensko skupnost doma.

Kadar otroci izseljencev iz Argentine pridejo na obisk v domovino, me ljudje včasih vprašajo, če razumejo slovensko. Pa jim odgovorim: »Kar prisluhnite, morda bomo slovenščino lahko kaj prečistili raznih tujk zadnjih desetletij.«

Pri Rafaelovi družbi v sodelovanju z društvom Slovenija v svetu zbiramo prošnje, obenem pa tudi ponudbe za stanovanja in delovna mesta, zato je že pred nekaj meseci prišlo do ideje, da bi vključili v prostovoljno dejavnost vso slovensko cerkveno strukturo in smo to kar hitro uresničili.

Iz vsake škofije je zadolžen po en dekan. On potem naprej animira prek dekanij druge kolege dekane, oni pa župnike do zadnje župnije, kjer je možno kaj storiti. Iščemo predvsem proste zmogljivosti glede nastanitve za prve mesece po prihodu v domovino.

Tako je nekaj stvari že uresničenih, kar je zelo razveseljivo. Na pomoč so priskočile župnijske Karitas, potem škofijska Karitas in pa tudi Slovenska karitas pod vodstvom generalnega tajnika gospoda Imreta Jerebica. Imeli smo primere, ko je bilo treba kakšno stanovanje obnoviti, so priskočili na pomoč znanci in v dveh tednih se je to zgodilo.

Potem bi omenil še zdravstveno in socialno varstvo, ki se bo uradno verjetno precej časa urejalo in zato ljubljanske župnijske Karitas oskrbujejo ambulanto v Novih Jaršah, ki je namenjena vsem tistim, ki nimajo socialnega varstva. Ta vrata so odprta tudi Slovincem, ki prihajajo in nimajo še urejenega zavarovanja.

Razveseljivo je, da se govori o konvencijah.

Po župnijah se že ustanavljajo odbori in komisije, ki imajo namen gojiti prijaznejše okolje v Sloveniji. Za družino, ki pride iz 12-milijonskega mesta Buenos Airesa v našo deželo, je preselitev težka. V ta namen naj bi prvo nedeljo v juliju, ki je namenjena Slovincem po svetu v homiliji po tisoč cerkva po Sloveniji ozaveščali vernike o Slovencih, ki so razkropljeni po svetu.

Naj sklenem samo še z nekaj citati iz pisem, ki smo jih prejeli:

- Glede na težko ekonomsko situacijo v Argentini sva se z ženo odločila, da z družino pridemo v Slovenijo. Položaj je prišel do ekstrema, prihranki so zamrznjeni, nepremičnine ne moremo prodati, kaj in kako se bo uredilo, ne vemo.
- Tako, kot smo odhajali iz domovine, tako se bomo vračali domov – praznih rok. To je izrazil v pismu predstavnik starejše generacije.
- Tukaj je izredno pomanjkanje dela, zdi se, da mladi ljudje nimajo nobene bodočnosti. Sklenila sva napraviti vse potrebno, da se izseliva v Slovenijo, domovino moje matere in domovino mojih starih staršev, ki so emigrirali leta 1945.
- Iz podatkov, ki vam jih bom omenil, boste videli, da ni enostavno narediti tega koraka, da bi se vsi kar enostavno »spokali« in selili v Slovenijo. Tudi če bi bile možnosti v kratkem času, so razmere tako otežkočene, da ne moremo iz banke vzeti vsega denarja.
- Z ženo se imava namen preseliti v Slovenijo. Imam štiri otroke, tukaj sem brez službe in položaj v Argentini je čedalje slabši.
- Kar se pri nas v Argentini dogaja, je prava sramota. Ni dela, država stoji, danes (marca) bi se moralo začeti šolsko leto, pa se ni začelo, ker učitelji stavkajo. Zadnjo plačo so dobili meseca decembra.
- Vemo, da veliko prosimo, vendar želimo mirno in varnejšo prihodnost za naše otroke v deželi naših korenin. Prepričani smo, da bomo s svojim delom in življenjem pripomogli k napredku in rasti Slovenije.

Mislím, da danes ni samo nogomet kriv (svetovno prvenstvo), da nas je tako malo tukaj. Verjetno je kriva raven te zavesti v Sloveniji.

ANTON KOKALJ,
župan Vodice, predsednik Združenja
občin Slovenije

Predstavljam Združenje občin Slovenije, v katerega je vključeno okrog 50 občin, večina občin je iz neurbanih delov Slovenije, se pravi manj razvitih, podeželskih občin.

Na pobudo Svetovnega slovenskega kongresa, s katerim kot združenje tudi dobro sodelujemo, smo glede na nastale razmere v Argentini poslali neke vrste pilotno anketo vsem občinam v Sloveniji, s katero smo želeli od občin izvedeti, če imajo katerokoli možnost, da sprejmejo Slovence iz Argentine. V anketi smo zahtevali, naj navedejo eventualne zelene poklice, ki jih v občini potrebujejo. To je bil nek samoiniciativni, pilotni projekt, nepovezan z državnimi ustanovami, na katerega so po prvem pismu odgovorile tri občine. To pomeni, da možnosti v nekaterih občinah za to so. Seveda je pa izvedba takega projekta odvisna od sodelovanja vseh inštitucij, ki so tu zastopane. Občine so namreč tiste, ki se vsak dan srečujejo z eksistencialnimi problemi ljudi in jih morajo reševati tudi, če država nima izdelanih rešitev. Ljudje morajo imeti streho nad glavo. Zato so občine naravnane bistveno bolj akcijsko in so inštitucije dejanj, ker to morajo biti. Seveda se zavedamo, da ne moremo vabiti ljudi iz Argentine, da se priseljejo, tudi če možnosti so, če potem tu ne morejo urediti osnovnih zadev. Pričakujemo, da to država uredi takoj; mislim, da če imamo politično voljo, je možno to urediti takoj. Priča smo temu, da se mnogi zakoni, ki niso tako nujni za preživetje ljudi, sprejemajo v parlamentu po izredno kratkih in hitrih postopkih.

Mislim, da sama resolucija za rešitev tega problema niti slučajno ne zadošča. Čudim se, da ni nobena poslanska skupina sposobna vložiti zakona. Če ga ni sposobna napisati, smo pripravljeni dati pomoč. Mislim, da je treba to državo vedno postaviti pred dejstvo, potem se nekaj zgodi. V tem smislu se vidi odnos države, tu imam v mislih predvsem trenutno vladno koalicijo in ne državnih uradnikov, ki tu sedijo, in se trudijo in verjetno več od tega, kar storijo, ne morejo storiti. Država občin ni vključila v nobeno od dosedanjih aktivnosti za rešitev tega problema, čeprav vemo vsi, da bodo na koncu občine tiste, ki bodo morale konkretno stvari izpeljati in tudi nositi posledice. Mislim, da se bo pokazalo, da smo na to pripravljeni, seveda bi pa bilo zelo slabo, če bi se tako nadaljevalo, zato sem pač hvaležen gospodu Kocmurju, da je povabil končno tudi nekoga iz formalnih inštitucij, ki jih je ustanovila država, ker menim, da lahko k temu veliko pripomoremo.

Res je, kot je bilo že rečeno, da je treba biti pazljiv, ker smo občine v zelo različnih razmerah glede možnosti. To pomeni tudi glede povpraševanja po socialnih, neprofitnih stanovanjih. Predvsem za stanovanja za mlade družine imajo nekatere občine izredno veliko prosilcev in v tem primeru bi bilo sprejeti recimo argentinske Slovence preko vrste vsekakor zelo delikatna poteza. Imamo pa mnogo občin v Sloveniji, ki teh prošelj enostavno nimajo in imajo velik demografski problem. Naj navedem samo primer občine Osilnice, občine Kostel, ki sem ju

obiskal pred nedavnim, kjer župana pravita, da tudi za tisto delo, ki je, ni ljudi. Če je kriza v Argentini tako velika, da ljudje ne morejo preživeti, potem sem prepričan, da bi se na periferiji oziroma v podeželskih občinah našlo dovolj stanovanj, praznih hiš in tudi takega dela, ki bi zagotovil osnovno eksistenco, da se ta zadeva premosti za nekaj let. Seveda pa je treba ljudi v Argentini informirati, kakšno je realno stanje sedaj v Sloveniji, da ne bi prišli iz dežja pod kap. Mislim, da tudi tu ni rožnato in da se ne izboljšuje.

Nismo izkoristili vseh možnosti, ki so na voljo, in tudi ne vseh obstoječih inštitucij. Mislim, da je nesmiselno ustanavljati nove inštitucije. Uporabimo tiste, ki so. Občine gotovo so inštitucije, ki bi z enim pametnim signalom od države odprle tista vrata, ki jih lahko ponudijo. Na primer sam problem začasnega, mogoče kratkotrajnega reševanja eksistencialne stiske teh družin. Iz svoje prakse lahko povem, da se da prek dotacij dobredelnim organizacijam tudi ta problem v okviru zakona ta trenutek za silo reševati. Se pa strinjam, da je treba zadevo bolj sistemsko dolgoročno pripraviti. Če bomo predolgo čakali, potem bomo zamudili ta vlak.

Naslovili smo tudi apel na Cerkev, ki sicer deklarativno in tudi v praksi, kot smo slišali, prek Rafaelove družbe in še nekaterih, predvsem Karitasa, naredi precej konkretnega, vendar se mi zdi, naj mi bo oproščeno, da uradna Cerkev tu lahko ponudi še več. Mislim, da ima Cerkev nekatere stavbe, ki jih nujno ne potrebuje, in tudi zemljišča. Cerkev bi lahko šla v bolj širokogrudno akcijo skupaj z občinami ali pa še s kom in pomagala zagotoviti vsaj te prehodne stanovanjske prostore, ki bi jih nujno potrebovali. V tem smislu se mi zdi, da tudi niso še izkoriščene vse možnosti. Mi kot združenje smo pripravljeni držati stik z občinami na ravni, ki jo zmoremo in za katero smo pristojni. Seveda pa upam, da bodo predvsem s strani države formalnosti čimprej urejene, da priseljenci ne bodo imeli težav celo z ministrstvom za notranje zadeve, s policijo, ki jih legitimira.

Mislim pa, da je glavni problem, kot smo že danes ugotavljali, da s strani vlade ni bolj resne podpore. Trenutno se sprejema rebalans proračuna. V tem rebalansu bi morala biti zagotovljena postavka posebej za rešitev tega problema. Če rešitev obstaja, menim, da je največji problem ideologizacija te problematike, ki še vedno sloni na problemu kolaboracije.

DEBATA

TINO MAMIĆ,

novinar, povezovalac

Čeprav sem povezovalac, bi želel na nekaj opozoriti. V Sloveniji imamo precej težav, povezanih z današnjo temo. Najprej, število državljanov, predvsem mladih, upada. V prihodnosti bomo torej potrebovali novo, živo silo, ki jo bomo morali uvažati. Če ne že danes, pa gotovo čez deset let. Na to kaže statistika in tudi izkušnje iz zahodne Evrope.

Po drugi strani je večja demografska ogroženost v številnih manjših občinah, v številnih krajih Slovenije, ki sicer niso tako daleč od centrov. Tam je ljudi vedno manj.

Tretji vidik pa je »beg možganov« v tujino, medtem ko tudi Slovenija potrebuje vedno več znanja in kot vse evropske države se bomo morali s tem soočiti. V nekaj letih bomo, podobno kot drugi, sistematično začeli iskati »možgane« v državah tretjega sveta. Odločiti se torej moramo, ali bomo k temu problemu pristopili danes, tukaj in zdaj, ali pa šele čez pet let, ko bo precej težje.

Če pogledamo druge države, vidimo, da je repatriacije razmeroma malo. Če primerjamo število izseljencev s številom tistih, ki se dejansko vrnejo v matične države, jih je z izjemo Republike Irske zelo malo. V Italijo se je na primer, kot je rekel dr. Zvone Žigon, doslej vrnilo samo 100 ljudi. To je mogoče res pomenljiv podatek, ampak vedeti moramo, da je Italija vsakemu podjetniku, ki bi se vrnil iz Argentine, ponudila 20.000.000 lir, torej približno 20.0000 mark ali 10.000 evrov kredita. Marsikdo, ki mu je v Argentini posel propadel, bi lahko v Italiji s tem denarjem začel znova. To je čisto dugače kot pri nas, kjer je način reševanja problematike skoraj tragikomičen, saj je Rdeči križ ponudil ljudem, ki bi se vrnili iz Argentine, hišice na Debelem rtiču. A to niso turistični objekti, pač pa kolibe z dvema prostoroma, ki so preslabe celo za srednješolce, ki hodijo tja letovat s šolo v naravi. In te kolibe je Rdeči križ ironično ponudil slovenskim izseljencem v Argentini, da bi se vrnili.

Če znesek 20.000.000 lir, ki jih ponuja Italija, primerjamo s tem, kar ponuja oz. kar naj bi ponujala naša država, to je 15.000 tolarjev na mesec za vsakega družinskega člana za trimesečno obdobje, torej 45.000 za enega človeka, se to zdi tragikomično, celo žaljivo; to je drobiž. Slovenske državljanke in slovensko državo bi moralo biti v tem trenutku preprosto sram, da v enajstih, dvanajstih letih ni storila več. Poleg tega, da jo veže obveza do Slovencev, ki živijo po svetu, jo veže tudi moralna odgovornost zaradi dogodkov, ki so se zgodili po koncu druge svetovne vojne. Kot sem že omenil, druge države problem rešujejo na povsem drugačen način.

Vrnimo se še enkrat na problem bega možganov. Revija Economist, ki ima veliko število naročnikov v intelektualnih krogih zahodne Evrope in po celem svetu, ima v vsaki številki dve strani oglasov agencij, ki iščejo izobražene ljudi, ki bi se bili pripravljene preseliti v Ameriko ali v

evropske države. V tem trenutku bi bilo torej pametno, da poskusimo te ljudi, v kolikor že niso odšli iz Argentine v Ameriko in Brazilijo, v kratkem pridobiti, da pridejo k nam. Sicer pa mislim, da se je čas prav za argentinske Slovence skoraj že iztekkel, torej za tiste izobražence, ki so najbolj koristni, čeprav se morda grdo sliši, najbolj finančno koristni za državo. Sicer bodo take agencije v naslednjih petih letih nastale tudi pri nas, in potem bomo pač pridobivali možgane iz Pakistana, če bomo z rešitvijo čakali še nekaj časa. Osebnostno pa mislim, da je slovenska država zatajila in da tudi ni veliko upanja, da se bodo stvari spremenile.

Samo še odgovor doktorju Žigonu, ki pravi, da množičnega priseljevanje iz Argentine ne bo. Gotovo ne, saj se je prijavilo samo 73 družin. Ampak če bi se v Slovenijo v pol leta priselilo 50 družin, ki bi imele dobre izkušnje, bi se zanimanje gotovo precej povečalo. V zadnjih desetih letih pa so bile vse povratne informacije bolj slabe, bolj žalostne; tako je logično, da je prošnje poslalo samo 73 prosilcev.

KRISTA KREK: Če bo naša država reševala ta problem tako, kot rešuje denacionalizacijo, sodne probleme in še druge zadeve, potem lahko na rešitev mirno čakamo še 50 let.

JOŽICA FABJAN: Imam predlog za gospoda Pukšiča, naj skušajo problem rešiti preko parlamenta. Problem dedovanja pri nas traja deset in več let. V naši stolpnici je primer dedovanja stanovanja, ki traja enajst let, drugi pa pet let. Ti dve stanovanji propadata, dela se gospodarska škoda, ker sta stanovanji zaprti in prazni. Nujno je treba ukrepati, da bi dedovanja na sodišču stekla hitreje, saj celo s posredovanjem odvetnika proces traja kar štiri leta.

FRANC PUKŠIČ: To je stvar sodišča. Strinjam se pa z vami, da je funkcioniranje sodišč pri nas problematično. Tisti, ki so leta 1994 oblikovali zakonodajo, tudi v zvezi s sodišči, so bili pred kratkim nagrajeni in so postali ustavni sodnik.

Dr. ZVONE ŽIGON: Gre za odnos med civilno družbo in državo, eni pritiskajo na druge; če tega ne bi bilo, ne bi bilo sprememb. Tako je čisto v redu. Kar pa se bega možganov in nacionalne politike tiče, mislim, da ustanova, kot je Slovenija v svetu, temelji na krščanskih vrednotah, ki zagovarjajo enakost med ljudmi, zato ne moremo reči, da so recimo upokojenci, ki niso več delovno produktivni, za Slovenijo manj zanimivi. Slovenija mora vsem nuditi enakopravne možnosti za priseljevanje v Slovenijo, ne sme dajati prednosti delovno sposobnim pred ostalimi, prav tako kot ne sme deliti ljudi po barvi kože.

Kar zadeva ponudbo Rdečega križa: ponudba je prišla na prvem sestanku, na prvem delovnem pogovoru, in sicer čisto spontano. Bila je prva reakcija na pogovor o tem, kako bi posamezniki lahko pomagali. Rdeči križ je omenil, da ima prostore, ki pa so v zelo slabem stanju. V tistem trenutku so pač povedali, kakšne so njihove možnosti, in to brez slabega namena. Enako velja tudi za znesek petnajst tisoč tolarjev; to je bila samo ena od zamisli, ena od idej, kako in na kakšen način bi lahko oblikovali sistem pomoči. Ni šlo za uradno ponudbo, ampak zgolj za drobec debate, ki je pač prišel v javnost. Prosil bi, da o govoricah ne bi preveč razpravljali, počakajmo raje na konkretna dejanja. Povedal sem že, zakaj vas pri tem prosim za nekoliko potrpljenja. Se pa strinjam, da mora nekdo opozarjati na to, da je potrebno iskati rešitve, sicer se

lahko zgodi, da državni uradniki zaspimo, čeprav moram reči, da se sam že nekaj mesecev zelo intenzivno ukvarjam s tem problemom. Tako je pač v tem sistemu in v vseh drugih podobnih sistemih po svetu, da mora nekdo spodbujati tiste, ki iščejo rešitve.

TINO MAMIĆ: Glede Rdečega križa sem hotel poudariti le, kakšen odnos imamo v Sloveniji do Slovencev iz sveta, kako jih sprejemamo. To niso begunci iz Konga ali pa iz Bosne in Hercegovine, ki so se morali preseliti na hitro. Zlasti če govorimo o begu možganov, so to ljudje, ki bodo v kratkem zapustili Argentino, če je že niso. Torej način reševanja ne more biti enak, kot je pri beguncih.

IVAN KOROŠEC, slovenski izseljenec, ki se je vrnil v domovino.

Za ljudi, ki so prišli in ki prihajajo iz juga, so primerna stanovanja in tudi nek fond. Gospod govornik je rekel, da tudi za Slovence po svetu razmišljajo o nekem fondu; prosim, do kdaj boste razmišljali?

TINO MAMIĆ: Mislim, da na tej strani ni ustreznih sogovornikov, to je bolj vprašanje za vlado, ne pa za državne uradnike, ki samo izpolnjujejo to, kar vlada oz. minister ukaže.

DR. PETER VENCELJ: Vprašanje vračanja ljudi iz posameznih delov sveta v Slovenijo ni od včeraj. S tem vprašanjem sem se soočil leta 1993 pri ljudeh, ki so v takratnih vojnih razmerah živeli v Bosni in Hercegovini. To so glede na situacijo, iz katere se vračajo, zelo občutljiva vprašanja. Slovenci iz Argentine, ki so se takrat vračali, so se vračali predvsem zaradi čustvene navezanosti na domovino. Ni bilo pritiska, s katerim imamo opraviti danes, ko je Argentina v ekonomski, socialni in politični krizi, zaradi katere zlasti mladi ljudje ne vidijo perspektive. V tem pogledu je situacija podobna tisti, ko so v Bosni in Hercegovini vladale vojne razmere. Za ilustracijo lahko povem, da je bilo uradno število registriranih Slovencev iz Bosne in Hercegovine manjše od 3000, na koncu pa jih je bilo 16.000. In ti so pričakovali dvoje: možnost vrnitve v domovino ali pa materialno pomoč iz domovine v kraje, kjer bivajo. Srečeval sem ljudi iz raznih držav, ki so imeli podobne težave, kot jih imate sedaj vi; problem vračanja namreč ni enodimenzionalen, vrnitev sama ne pomeni tudi rešitve. Večina ljudi živi v zelo zapletenih medsebojnih odnosih in je vračanje lahko zelo problematično, vsi se ne morejo vrniti, nekateri želijo ostati; lahko gre za vnuke, za drugo, tretjo generacijo. Problem je treba prepustiti presoji tistih, ki se za vrnitev odločajo. Kot pa je bilo danes že rečeno, je naloga države, da transparentno postavi pogoje in razjasni razmere. To, kar ponudimo, pa ne more biti gola beseda. Ne smemo ponujati preveč, obljube pa mora država držati. Ne smemo si dovoliti, da bi ljudje ob vrnitvi dobili občutek, da smo jih nalagali.

Razmere v Argentini se lahko ponovijo tudi kje drugje, celo v Avstraliji, Kanadi ali v kakšni evropski državi, na Švedskem. Če se ti problemi zaostrijo, obstajata dve rešitvi: ena je možnost vračanja v domovino, torej repatriacija. Pred leti sem takratnim strankam kar nekajkrat v pisni obliki predlagal oblikovanje sklada za repatriacijo, ki bi bil fleksibilen v tem smislu, da je njegov namen jasen, ne bi pa bil podvržen strogim razpisnim in drugim kriterijem, ki se oblikujejo v primerih, ko gre za državna sredstva iz proračuna. Brez fleksibilnosti bo namreč v teh situacijah izredno težko dinamično reagirati. Obstajati mora sklad za repatriacijo, ki ima lahko več dimenziji.

To so recimo štipendije – za študente, ki v Argentini zaradi socialnih razmer ne bodo mogli dokončati študija. Imamo sicer dva sklada, ki pa nista namenjena slovenskim državljanom, ampak Slovincem brez slovenskega državljanstva. Za take primere bi lahko imeli poseben sklad ali pa bi črpali iz sklada, ki že obstaja, in tako bi se del mladih lahko vrnil v Slovenijo. Moja ocena je, da gre za zelo zapletene razmere, saj se mora posameznik, ki se vrne, prilagoditi novim razmeram v službi, poiskati družbeni stik, se vklopiti v dejavnosti in enakopravno tekmovali s sodelavci. Sodeloval sem z izseljenci, vem za nekoga, ki je v Sloveniji ostal dve leti, se vrnil v Avstralijo, ker se ni mogel vklopiti, a je čez čas prišel nazaj. Ni namreč enotnega načina, ki bi odgovarjal vsem. Pripraviti je treba različne oblike pomoči in jih prilagajati posameznemu primeru. Zato menim, da bi se ne glede na razmere v Argentini najlažje vrnili tisti, ki so končali srednjo šolo in obiskujejo univerzo. Ti bi se preko študija najlažje vključili v družbo, ker pridejo med svojo generacijo in se preko tega okolja vključijo v družbo. Menim, da je to najmanj travmatična pot, zato bi bilo treba za mlade ljudi, ki bi lahko domovini tudi nekaj doprinesli (pa smo spet pri pameti), resnično oblikovati štipendijski sklad, ki bi jim preko študija omogočil vključevanje v družbo. S tem odpade tudi vprašanje nostrifikacije in vrsta drugih težav, saj bi končali študij v Sloveniji in imeli slovensko diplomu.

Z drugačnimi problemi se soočajo tisti, ki imajo zaključeno izobrazbo, pa nimajo perspektive v svojem poklicu. Menim, da bi morali iz repatriacijskega sklada ponujati ugodne kredite. S temi krediti bi lahko sebi ali drugim našli delovno mesto, svoj delež bi vložili in si preko tega zagotovili delovno mesto; vendar kredit ne sme biti tak, kot je v Posočju, ki ga mora kreditojemalec odplačevati, še preden je hiša zgrajena, in to z visokimi obrestmi. Država bi morala zagotoviti kredit brez obresti, z zamikom dveh, štirih, desetih let. Domovina naj se odreče obrestim. To so ugodnosti, ki so razumne in jih je treba omogočiti.

Brez skladov, ki bodo relativno fleksibilno, a po določenih pravilih posegali v posamezne odnose, v posamezna področja, bo repatriacijo težko resno izpeljati. Sproti bo potrebno reševati tako ekonomsko kot duševno plat težav.

O teh rečeh se je že davno govorilo. Predlagane so bile tudi mnoge rešitve: zakon za Slovence brez slovenskega državljanstva je prvič poskušal skozi proceduro leta 1994, nekaj poskusov je bilo s strani strank, pa tudi zakona o financiranju Slovencev še vedno nimamo v proceduri, pa smo že leta 2002.

Gre pa tudi za odnos Slovencev, ki živimo v domovini, do naših rojakov, ki živijo zunaj nje. Ta odnos je silno slab. Ne gre za ekonomske probleme, pač pa za naše mentalne probleme. Pol milijarde ali milijarda za rešitev tega problema pri vseh neumnostih, ki jih počenjamo, ne bi smelo biti problem. Težava je seveda v tem, da ima dejanje politični predznak in zato drugačna pravila igre. Zapletamo se v najrazličnejše pravne in formalistične procedure, ki jih seveda opravičujemo z zakonodajo itd. Če bi leta '92, '93 država tako delala s Slovenci v nekdanji Jugoslaviji in tudi drugje, ne bi bila narejena niti desetina tistega, kar je bilo narejeno. Čas hitro teče, zato je treba stvari pospešiti, sicer se bo zgodba slabo končala. Čim hitreje je treba stopiti v akcijo.

Dr. ZVONE ŽIGON: Strinjam se z vami, dr. Vencelj. Sami ste rekli, da imamo nekaj poti, nekaj možnosti, ki lahko potekajo vzporedno. Čeprav smo si ogledali, kako se teh težav skušajo lotevati drugje, moramo najti svoj pristop, kajti Slovenija je po številu prebivalcev in po svojih finančnih in drugih možnostih pač neprimerljiva. Ne moremo se na primer primerjati z Italijo.

Omenil bi rad zanimivo pobudo argentinskega Slovenca druge generacije. Ko smo se prav o tej temi pogovarjali na medorganizacijskem svetu v Slovenski hiši v Buenos Airesu, je predlagal, da bi lahko Slovenija uspešno pomagala svojim rojakom tudi tako, da bi spodbujala gospodarsko sodelovanje malih podjetij, ki jih imajo Slovenci v Argentini, s Slovenijo. Tako jim ne bi bilo potrebno hoditi v Slovenijo, če nočejo, odločitev bi bila pač prepuščena njim samim. Delali bi lahko v Argentini, kjer so bili rojeni, s Slovenijo pa bi sodelovali na gospodarskem področju. V Argentini obstaja slovensko-latinskoameriška gospodarska zbornica, ki do sedaj sicer ni bila zelo dejavna, vendar smo z gospodom veleposlanikom razpravljali o tem, da obstajajo možnosti za večjo dejavnost, za intenzivnejše sodelovanje z našo gospodarsko zbornico.

Kar pa se štipendije tiče, mislim, da je vaša pobuda sprejemljiva. Dodal bi le, da Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport oz. del, pristojen za šolstvo, zadnje čase vendarle skuša premostiti zakonske prepreke, ki so nekoliko zastarele. Gospod Kocmur še bolj kot jaz ve, da v sodelovanju z našim uradom izdatno podpirajo slušatelje, ki prihajajo na tečaj slovenskega jezika, npr. maturante iz Argentine, iz Kanade in drugih krajev. Strinjam pa se, da so možnosti še večje. Vendar se moje pristojnosti tu končajo.

Dr. PETER VENCELJ: Opravičujem se, ampak hotel sem govoriti o dveh stvareh. Eno je repatriacija, drugo pa je vprašanje naše skrbi za ljudi, ki se ne morejo vrniti, ki za to nimajo možnosti, v Argentini pa živijo na robu preživetja ali pod njim. Ko sem leta '94 obiskoval Rožmanov dom, je v tem domu že takrat, v takratnih razmerah vladala socialna situacija, ki je bila dejansko vredna vsega usmiljenja. Ko sem prišel domov, sem govoril s takratnim predsednikom mestnega sveta Škofje Loke, gospodom Demšarjem. Škofja Loka je bila edina občina, ki je del stanovanjskega fonda ponudila ljudem, ki bi se želeli vrniti. Druga možnost pa je, da tem institucijam pomagamo, da ljudi v domovih za ostarele potegnemo z roba, da bodo imeli vsaj hrano. Kajti v razmerah, ki sedaj vladajo v Argentini, se gotovo dogajajo prave tragedije. Mnogo ljudi se zaradi zdravstvenih ali drugih razmer ne more vrniti, pomagamo pa jim vseeno lahko. Imamo denarna sredstva, s katerimi jim lahko zagotovimo vsaj minimalna sredstva za bivanje.

ANDREJ DUH: Sem Andrej Duh, prihajam iz Argentine, iz Bariloč, v Sloveniji sem na obisku. Rojen sem v Ljubljani in se tokrat prvič vračam v Slovenijo. V Bariločah smo sprejeli parlamentarno komisijo za reševanje problemov Slovencev po svetu. Zdi se mi zelo pomembno pojasniti nekaj stvari, saj je aktualna gospodarska kriza v Argentini nekako zapolnila problematiko o Slovencih zunaj slovenskih meja, predvsem v Argentini. Slovenci v Argentini smo politična emigracija, ki več kot 50 let s hrepenenjem skušamo ohraniti slovenski duh. To hrepenenje je ljubezen do domovine, do Slovenije, vključno z željo po vrnitvi v Slovenijo. Kar 50 let ni bilo možno, je z osamosvojitvijo Slovenije pred desetimi leti postalo mogoče. Takrat so se začeli Slovenci iz Argentine, tudi iz Bariloč, vračati v domovino. Ločiti moramo dva vidika: eno je slovenski duh, ki se je 50 let ohranjal pri življenju, pravi duh slovenstva, ki v Argentini hrepeni po Sloveniji, ki se izraža v želji po vrnitvi v Slovenijo. Drugo je aktualni gospodarski problem, ki ga z vrnitvijo ne rešimo vedno; rešimo ga lahko tudi v Argentini, s pomočjo tamkajšnjim Slovincem. Je pa gospodarski problem zelo realen in pereč, bolj resen, kot si mogoče tukaj predstavljate; zanj bo treba poiskati rešitev.

ZALKA ARNŠEK, sem rojena v Bariločah, v Argentini, od leta 1990 živim v Sloveniji.

Najprej bi želela opozoriti, da aktualni problem vračanja Slovencev iz Argentine v Slovenijo zahteva specifično in takojšnjo obravnavo. Če bi želela vlada in vse komisije naenkrat rešiti problematiko Slovencev po svetu, jim ne bi uspelo. Če pa bi se lotili reševanja te pereče tematike postopoma, bi ji morda uspelo in bi si pridobili izkušnje za splošno rešitev problematike.

Mislím, da vprašanje enakosti pred zakonom, ko se omenja, da bi bili z zakonom privilegirani Slovenci v Argentini, lahko ustvari novo krivico do argentinskih Slovencev, saj nimajo enakih pogojev. Človek, ki že živi tukaj, ki je že vključen v življenje v tem prostoru, se razlikuje od človeka, ki se znajde v novem kraju in mora začeti iz nič. Tako se z vprašanjem enakosti pred zakonom in pravičnosti lahko ustvarijo nove krivice.

Argentinska skupnost je zdaj na žalost najbolj izpostavljena zaradi ekonomskih problemov, ampak ti ekonomski problemi opozarjajo na nerešen problem, ki že deset in več let čaka na rešitev – repatriacija Slovencev iz sveta. Škoda, da se je to dvoje zdaj združilo.

Neka Slovenka mi je pričevala, da se Slovenci, ko so iz Slovenije odhajali v taborišča, niso pozdravljali: »Dober dan,« ampak: »Kdaj se vrnemo?«

Res je, da se človek vživi v drug svet, ta svet se mu celo priljubi, in hvala Bogu, da je tako. Bariloče, Argentina, cel svet je lep in človek lahko živi povsod, ampak človeku, ki je bil prisiljen zapustiti Slovenijo – tu gre tudi za vprašanje pravičnosti – naj se omogoči vrnitev, če ni več zaprek. In če je odšlo deset ladij Slovencev, naj se v dobi informatike, interneta in letal vrne vsaj ena ladja, če govorimo metaforično. V kolikor mi je znano, so po končani drugi svetovni vojni, ko je bila Slovenija »osvobodena«, vabili Slovence, naj se vrnejo v domovino, in nad 1000 Slovencev, točnega števila ne bom rekla, se je po letu '45 vrnilo v Slovenijo. Prevarani so bili od propagande, potem pa so se nekateri vrnili nazaj v Ameriko, Argentino ali drugam, drugi pač ne; ampak že leta '45 so kazali voljo po vrnitvi. Zdaj pa, ko bi se ti ljudje lahko vrnili, se zdi, kot da se v Sloveniji po letu '90 ne bi nič zgodilo.

Mislím, da se v Republiki Sloveniji daje mnogo denarja za razne luksuze in nepotrebne stvari in da je stvar prioritete, za kaj namenja država denar. Kot se je ministrstvo odpovedalo raznim kulturnim gostovanjem v prid majhni podpori Slovincem v Argentini, tako bi se država lahko odpovedala mnogim večjim vsotam in bi rešila to problematiko, če bi hotela. Mislím, da bi povprečno čuteči Slovenec, človek, ki živi v Sloveniji, vsak človek z osnovnim občutkom za pravičnost pritr dil, da je prav, da se vzpostavi pravičnost, ki je bila v določenem trenutku zrušena.

In še to. Slovenec v Argentini mora za slovenski potni list trenutno plačati 70 ameriških dolarjev, v Bariločah pa 85 ameriških dolarjev, kar je trikrat več kot Slovenec v Sloveniji. S tem, da zaradi argentinske krize 75 dolarjev velja dejansko 250 dolarjev. Če bi se želela povprečna štiričlanska družina vrniti v Slovenijo, bi morala za osnovne listine plačati okoli 1000 dolarjev; kako naj bi se torej vračali. Ko so leta '45 odšli, so imeli vsaj potne liste Rdečega križa in zastonj ladijski prevoz. Če je volja, je problem rešljiv, prostor v Sloveniji je, veliko je prostora in veliko je ljudi, ki bi želeli pomagati. Vem, da je tako, vse je samo stvar volje.

Dr. BRANKO ZORN, Slovenec, ki se je vrnil iz Pariza.

Dovolite mi kratko misel. Mislím, da je za Slovenijo repatriacija pravi izziv v dvojnem smislu. Slišal sem o krizi v Argentini, slišal sem o domobrancih, o biološkem zadrževanju, ampak premalo

smo slišali o tem, da Slovenija ni pripravljena, in to iz dveh vidikov. Slovenija ni danes ne bogata ne demokratična. In to sta dva pogoja, da bi lahko repatriacijo lepo izpeljali.

Ni bogata. Ne glejmo na razkošje vlade, poglejmo raje na splošno bogastvo, na našega navadnega človeka, poglejmo inflacijo, poglejmo, kako nam je težko priti do Evrope. To so kazalci, ki kažejo, da smo tudi mi v hudi ekonomski in gospodarski krizi; kako si torej lahko privoščimo druge vabiti k nam, ko vemo, da bomo morali sami plačati. Vabili jih bomo, ko bomo dobili kredite iz drugih, tujih držav, zato da pridobimo kakšne južnjake; tukaj pa gre za naše ljudi in brez dodatnih mednarodnih sredstev. Torej, zame je prvi izziv, ali bomo znali v tukajšnji ekonomski krizi pomagati našim ljudem v enaki ali pa malo večji krizi.

Drugi izziv je, da liberalna družba ne more sprejeti drugačnega človeka, kot so na splošno oni; ne more sprejeti družine, v kateri je pet, šest otrok. To so napredni ljudje, ki ne vprašajo za našo socialno podporo. To so ljudje, ki so šli v svet zaradi ideoloških vzrokov. Torej so drugačni, in predstavljajte si, kako lahko ena družina s šestimi člani spremeni celo slovensko pokrajino. To se bo dogajalo, taki ljudje so nevarni za to našo družbo. Torej mi dovolite, da zaključim: Ali bomo lahko z našimi praznimi žepi sprejeli še dodatno zadolžitev, ali smo res pripravljeni sprejeti ljudi, ki bodo spremenili našo družbo na boljše?

Dr. IZTOK SIMONITI: Moram reči, da sem zelo pretresen in hkrati zelo vesel, da sem na tem taboru. Gospod iz Bariloč, ki je govoril, je bil zelo prepričljiv. Opozoril je na glavne stvari. Moram reči, da me je izjava gospe, ki je rekla, da se od leta '90 ni nič spremenilo, hudo pretresla. Vidim gospe, ki tamle iskreno jokajo, in te solze niso izmišljene. Občutek imam torej, da je država naredila premalo, in že na začetku sem rekel, da je prav, da civilna družba drži državo za vrat in jo neprestano kritizira. Kritika pa mora biti taka, da rodi nek rezultat. Govoril sem tudi o sodelovanju in sinergiji. Probleme, ki niso nerešljivi, bomo lahko rešili le v sodelovanju med civilno družbo, ki se s temi problemi sooča, in državo. Gospod Mamić meni, da uradniki delamo tisto, kar zahtevajo ministri. Temu ni tako; jaz namreč delam le tisto, v kar sem prepričan.

Deset let je, kar se nova država sensibilizira, opazuje, poskuša reagirati po najboljših močeh, kar pa očitno še zdaleč ni dovolj. In kdo je predstavnik te države. Predstavljam jo jaz, predstavljajo kolega Žigon, nisva pa sama. Država je gospod Pukšič, država je gospod Schiffrer, ki je sedel v parlamentu, gospod Vencelj je bil prav tako del te države. Očitno rabimo malo preveč časa, da bi reagirali na stvar, ki ni enostavna, ki je težka in ki jo očitno moramo rešiti.

Tukaj sem slišal besede, ki so del življenja: ideologizacija, kolaboracija, sovraštvo. To je vezano na zgodovinski spomin in na nekaj, kar nosimo s seboj, vendar pa moramo kljub vsemu živeti skupaj. Sam v tem ne vidim nobene težave, vidim pa, da so za nekatere te težave resnične in iskrene. Na uradu, na katerem sem relativno kratek čas, s kolegi teh besed v dnevnikih operativnih zadevah ne uporabljamo, preprosto niso del našega vsakdana. Dokler pa se bom s tem ukvarjal, bom napel vse sile, ker ste bili zelo prepričljivi. Z gospodom Žigonom smo pred nekaj dnevi izročili gospodu ministru predlog, kjer piše, kako menimo, da moramo delati, in čakamo na zeleno luč. Mislim, da jo bomo dobili in da bo predlog kmalu obravnavan na vladi. Verjamem, da je problem rešljiv. Za rešitev pa se bo treba močno boriti. Borimo se že deset let, a očitno premalo uspešno. Za uspeh se bomo morali bolj potruditi.

FRANC ZABUKOŠEK: Oglašam se kot del civilne družbe, sem namreč član mnogih gorniških

društev. Znano je, da so bili vsi planinci in gorniki domoljubi. Danes je bil nakazan problem in opaziti je, da pri nas še vedno prevladuje socialistična miselnost, zato stvari ne napredujejo. Dvakrat sem šel s skupino ljudi v Bariloče na srečanje s tamkajšnjimi Slovenci, da smo skupaj proslavljali njihove uspehe. Šli smo kot civilna družba, kot rodoljubi, in ugotovili, kar je bilo tukaj rečeno, da je namreč v nacionalnem interesu, da negujemo in čuvamo vse, kar je slovenski narod ustvaril doma in v tujini. To so stvari, ki nas bodo ohranile v Evropi in na tem svetu. Zato bi morala država bolj spoštovati organizacije in dejavnosti, ki jih imajo ljudi iz Argentine. Problem, ki ga danes obravnavamo, je poseben, zelo aktualen, treba ga bo rešiti. Treba ga bo reševati celovito, hkrati pa tudi ohranjati uspehe naših ljudi v tujini, tudi v Argentini. Država bo pri tem uspela, če bo imela voljo, če bo dozorela. Dozorela pa bo takrat, ko bo oblast takšna, da bo spoštovala rek, ki ga je izrekel največji Slovenec, slovenski domoljub Anton Martin Slomšek: »Ljubite svoj rod, spoštujte svoj jezik.« Te vrednote moramo začeti spoštovati.

Problem civilne družbe se kaže tudi v odsotnosti. Na tem taboru bi morale biti prisotne organizacije, ki imajo skupne globalne interese, ne samo interese, ki prinašajo koristi. Premalo je poudarjena ljubezen do svojega naroda, spoštovanje do lastnega jezika. Zaradi slovenskega intelektualnega napuha se stvari ne premaknejo in ne stečejo.

Želim si, da bi ta aktualni problem uspešno rešili; reševati pa ga je treba celovito, z vračanjem slovenskih kapacitet iz sveta, saj nam bodo koristne. Zato moramo vsi sodelovati.

ALENKA SHIFFRER: Strinjam se z izrečenimi besedami, dodala bi le nove predloge, ki pa jih brez ustrezne zakonodaje ne bo mogoče uresničiti. Mnogi, ki bodo prihajali v Slovenijo, mogoče ne bi imeli stanovanjskega problema, če bi bila denacionalizacija že rešena. To so vnuki nekdanjih posestnikov. Nekateri so imeli tudi svoje hiše, zdaj pa so tiste hiše zasedene in ne morejo priti do svoje imovine, v lastno družinsko hišo.

Drug problem pa je problem obrtnikov, ki bi se mogoče želeli vrniti iz Argentine ali od drugod. Zakonodaja je za odprtje podjetja tukaj tako zapletena, da je človeku, ki prihaja iz Severne Amerike, iz Kanade s kapitalom, skoraj nemogoče odpreti podjetje. Tudi zakonodajni jezik je drugačen, vidni so ostanki socializma, zato je drugačen kot v svobodnem svetu. Takim, ki bi prihajali z namenom, da bi odprli podjetje, bi morala pomagati svetovalna služba.

Pa še nekaj. Ko smo prišli v Argentino, smo lahko kupili zemljo in nanjo postavili, kar smo želeli, brez soglasja sosedov. V Sloveniji pa obstajajo pravila, ki so drugačna, na katera se je treba tudi ozirati, na kar ljudje, ki prihajajo iz drugih držav, niso navajeni.

Tudi tisti, ki želijo tu odpreti na primer svojo delavnico, ne potrebujejo le kapitala, ampak tudi strokovni izpit, čeprav imajo ogromno let delovnih izkušenj. Pomembne so konkretne reči: če pridejo mladi iz drugih predelov sveta, naj imajo zanje na državnih upravah vsaj razumevanje, naj jim pomagajo k uspešnim rešitvam. S tem bi tudi pripomogli, da bi se veliko več ljudi lahko vrnilo.

BOŠTJAN KOČMUR: Nakazani problem zakonodaje različnih področij je delo, s katerim se na društvu soočamo pri vsakem stiku s kandidati, ki hočejo priti v Slovenijo.

Govora je bilo tudi o zakonu za Slovence brez slovenskega državljanstva. O tem zakonu se že dalj časa govori. Sprašujem pa, kdaj bo sprejet zakon za slovenske državljane, ki prihajajo iz tujine. Tu so glavne težave. Država se mora usmerjati k svojim državljanom, in ti državljani živijo tudi v tujini. Soočanje z različnimi zahtevami, če govorimo o predlogu zakona, bi moralo

zajemati tudi omenjene situacije, se pravi prihod obrtnikov, intelektualcev. V tem trenutku je stvar za intelektualca dosti lažja, ker je zadeva standardna. Ko priseljenc pride, se vklopi v neko obstoječo strukturo. Za nov doprinos bi morali usmerjati pozornost k našim državljanom, to se pravi na enakost pred zakonom. So izjeme, vendar ne delajmo izjem, delajmo za naše državljane. In delajmo na tem, da bodo stvari bolj jasne.

ČASTNI ČLANI

Ob 10. obletnici ustanovitve Izselskega društva *Slovenija v svetu* se je po sklepu občnega zbora predsednik **Boštjan Kocmur** javno zahvalil ljudem, ki so vsa leta stali društvu *Slovenija v svetu* ob strani in ga podpirali, ter jih imenoval častne člane: **dr. Jože Bernik** (ZDA – Slovenija), **g. Cvetko Falež** (Avstralija), **mag. Ivan Korošec** (Argentina – Slovenija), **msgr. Janez Pucelj** (Evropa), **g. Janez Rihar**, (Slovenija), **g. Zorko Simčič** (Argentina – Slovenija), **g. Stane Šterbenk** (Slovenija), **dr. Peter Urbanc** (Kanada)

dr. Jože Bernik

mag. Ivan Korošec

g. Janez Rihar

g. Zorko Simčič

SV. MAŠA

DR. FRANC RODE, slovenski metropolit in ljubljanski nadškof

Spoštovani sobratje duhovniki, dragi bratje in sestre!

Za 9. tabor Slovenije v svetu smo danes zbrani, da razmišljamo o možnosti vrnitve Slovencev v domovino, ki so jo iz takih ali drugačnih razlogov zapustili. Evangelij, ki smo ga slišali, nam pove enega od razlogov, zaradi katerih so mnogi Slovenci odšli po svetu. »Vstani, vzemi dete in njegovo mater in beži v Egipt! Bodi tam, dokler ti ne povem; Herod bo namreč iskal dete, da bi ga umoril.« (Mt, 2,13.) In potem, po nekaj letih: »Vstani, vzemi otroka in njegovo mater in pojdi v Izraelovo deželo, kajti pomrli so tisti, ki so otroku stregli po življenju.« (Mt, 2, 20.) Tu je eden izmed razlogov, zakaj je mnogo Slovencev zapustilo svojo domovino, ki je padla oziroma zapadla pod jarem suženjstva neke politične skupine in neke ideologije, ki ni imela smisla za tisto, kar ni sodilo v njen okvir, in ki je življenjsko ogrožala, dejansko tudi mnoge pogubila, življenjsko pa ogrožala tiste, ki so odšli. To je bila zasušnjena Slovenija. V svojih rokah je ta skupina imela vse vzvode oblasti in narod je delila na svoje in na tiste, ki naj bi bili tej ideologiji sovražni. Imela je vso oblast, da je delala z narodom, kar je hotela.

Drugi vzrok, zakaj je mnogo naših rojakov zapustilo domovino, je bila še prej, prejšnja desetletja, revščina, izredno skromne razmere v naših deželah. Slovenija je bila kot mati, ki ni mogla hraniti svojih otrok. S srcem so ji bili predani, so jo ljubili, toda prisiljeni so jo bili zapustiti in si drugod ustvariti pogoje za spodobno življenje. Danes lahko kljub temu, da na tem svetu ni nikoli vse popolno, rečemo, da je Slovenija bogata in svobodna. In Slovenija je sposobna sprejeti v svoje naročje vse svoje sinove in hčere. Naša naloga pa je, da vse tiste, ki se želijo iz kakršnega koli razloga vrniti, predvsem pa tiste, ki so ohranili svojo slovensko istovetnost, povabimo in jim

omogočimo spodobno življenje tukaj, v naši domovini, ki je tudi njihova domovina. S tem dejansko delamo tudi tisto, kar je naša dolžnost do teh naših bratov in sester.

To so bratje in sestre po krvi, tudi oni imajo Slovenijo za svojo domovino. Dostikrat je v njihovem srcu celo več prostora zanj kot v srcu človeka, ki biva tukaj. Če greste v Buenos Aires in vidite to mladino, s kakšnim žarom govori o Sloveniji, deklamira in poje slovenske pesmi, koliko nostalgije je v njih in v njihovih starših, potem razumete, da je ena naših glavnih dolžnosti, da vsem, ki se hočejo in želijo vrniti, vrnitev tudi omogočimo. S tem bomo tudi prispevali k temu, kar je geslo letošnjega tabora, da gradimo na vrednotah. Kajti Slovenci, ki so po svetu, so povečini ohranili tiste pristne krščanske in slovenske vrednote, ki so se zaradi polstoletnega ateističnega režima tukaj v Sloveniji mnogokrat izgubile. Tako bi prihod naših rojakov v Slovenijo duhovno obogatil ves narod. Duhovno in tudi številčno, kajti vemo, da je eden glavnih, ključnih problemov, ki se zastavljajo našemu narodu, ravno prenizka rodnost. Namesto da bomo čez deset ali dvajset let primorani uvažati na tisoče tujcev, ki so nam tuji po kulturi, po veri, po mišljenju, zakaj ne bi že danes povabili in omogočili vrnitve mnogim Slovencem in Slovenkam, ki si to želijo.

To je, dragi bratje in sestre, dolžnost nas vseh. Dolžnost slovenske vlade, dolžnost slovenske države. In če je le kaj zdrave pameti in poštenosti, bo tako kot vsak izmed nas tudi slovenska vlada storila vse, kar je mogoče, da se čim več naših rojakov vrne v svojo domovino. V njihovo veselje in v obogatitev slovenskega naroda in države. Amen.

Prošnje mladih »povratnikov«

Izseljensko društvo *Slovenija v svetu*

Vas vljudno vabi na

**DOBRODELNI KONCERT
ZA SLOVENCE V ARGENTINI**

ob 10-letnici SVS

v petek, 7. junija 2002, ob 20.30, v Zavodu sv. Stanislava
Štula 23, Ljubljana – Šentvid

Izkupiček od prodaje vstopnic za koncert bo v celoti namenjen za pomoč našim
rojakom v Argentini, ki v starostnih domovih živijo v pomanjkanju.

Na **dobrodelnem koncertu** bodo sodelovali:

Marko Fink, bas-baritonist
Ivan Arnšek, baritonist
Andreja Zakonjšek, sopranistka
Nataša Valant, pianistka
Ivan Vombergar, pianist
Kvartet Lipa (iz Argentine)

Na dobrodelnem koncertu bodo naprodaj knjige:

Slovenske kulturne akcije
Mohorjeve družbe Celje
Založbe Družina
Založbe Ilex

Celotni izkupiček bo namenjen za pomoč Slovincem v Argentini.

Dobrodelni koncert so podprli: nastopajoči, Radio Ognjišče,
tednik in založba Družina, Mohorjeva družba Celje, Založba Ilex

DOBRODELNI KONCERT
OB 10-LETNICI DRUŠTVA SLOVENIJA V SVETU

Petek 7. junija 2002, ob 20.30. uri
Dvorana Zavoda sv. Stanislava

Andreja Zakonjšek - sopran
Ivan Arnšek - bariton
Marko Fink - basbariton
Kvartet LIPA
Nataša Valant - klavir
Ivan Vombergar - klavir

I. del

W. A. Mozart:	»Figarova svatba« - Arija Figara: <i>Non piu andrai...</i> »Don Giovanni« - Arija Zerline: <i>Batti, batti, o bel Masetto...</i>
G. Verdi:	»Don Carlo« - Arija Rodriga: <i>Per me giunto e il di supremo...</i>
P. Tschaikowski:	»Evgenij Onjegin« - Arija Gremina: <i>Ljubezni je ves svet pokoren</i>
C. F. Gounod:	»Faust« - Arija Valentina: <i>Avant de quitter ces lieux...</i> »Faust« - Arija Margarite: <i>Ah! Je ris de me voir si belle...</i>
F. Chopin:	<i>Mädchens Wunsch</i>
L. Delibes:	<i>Les filles de Cadix</i>
C. Debussy:	<i>Fantosches</i>
Mehiška narodna:	<i>Antonino</i>
Andrej Jan (prir.):	<i>Si Buenos Aires no fuera así</i>
C. Guastavino:	<i>El sampedrino</i> <i>Cortadera, plumerito...</i> <i>Mi viña de Chapanay</i>

II. del

K. Mašek:	<i>Mlatiči (prir. Blaž Potočnik)</i>
I. Albreht:	<i>Moj deklič</i>
A. Lajovic:	<i>Mesec v izbi</i>
F. Gerbič:	<i>Pojdem na prejo</i>
L. M. Škerjanc:	<i>Vizija</i>
B. Ipavec:	<i>Pomladni veter</i> <i>Če na poljane rosa pade</i>
R. Savin:	<i>Zimska idila</i>
J. Pavčič:	<i>Dedek samonog</i>

Basbaritonist **Marko Fink** - operni in koncertni pevec - je bil rojen slovenskim staršem v Buenos Airesu. Je svobodni umetnik, stanujoč v Ljubljani, sicer pa gost številnih evropskih in svetovnih glasbenih odrov. Je dobitnik nagrade Prešernovega sklada za leto 1999, dvakratni dobitnik Zlatega orfeja (1998 in 2000) – najvišje nagrade pariške glasbene Akademije za lirične posnetke – za Schubertov cikel *Zimsko popotovanje*. Nastopa z najuglednejšimi dirigenti in orkestri po svetu. Posebno pri srcu so mu samospevi. Ob klavirski spremljavi Nataše Valant je za Radio Slovenija posnel sedem zgoščenk.

Pianistka **Nataša Valant** deluje kot korepetitorica Slovenskega komornega zbora. Do leta 1991 je bila korepetitorica in harfistka Opere Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani. Koncertno se udejevtvuje kot pianistka - spremljevalka naših vodilnih pevskih solistov. Z njimi je gostovala po slovenskih in evropskih koncertnih odrih, predvsem pa je s pevci posnela veliko samospevov za zgoščenke in za arhiv Radia Slovenija.

Klavir je študirala v Ljubljani pri prof. Veri Župančičevi in prof. Zorki Bradačevi, harfo pa pri prof. Jelici Portograndi. Na akademiji za glasbo v Ljubljani pa se je izpopolnjevala pri prof. Hildi Horak-čas.

Z basbaritonistom Markom Finkom je posnela vse tri pesemske cikle Franza Schuberta. V Parizu je posnetek Schubertovega cikla »Zimsko popotovanje« dobil nagrado *Zlati orfej 1998*. Za uspešne koncerte in posnetke je 1999 prejela nagrado Prešernovega sklada.

Sopranistka **Andreja Zakonjšek** je diplomirala na Pedagoški fakulteti v Mariboru na oddelku za glasbeno pedagogiko ter na Visoki šoli za glasbo in upodabljaljočo umetnost v Gradcu (Avstrija), kjer se je specializirala za koncertno petje. Zaposlena je v SNG Maribor, kjer je nastopila že v več vidnih opernih vlogah (Rosina v Rossinijevem Seviljskem brivcu, Adina v Donizettijevem Ljubenzenskem napoju, Michaela v Bizetovi Carmen, Adela v Straussovem Netopirju...)

V zadnjem času veliko gostuje v Ljubljanski operi, kjer se je med drugim predstavila v vlogah Suzane v Mozartovi Figarovi svatbi, Norine v Donizettijevem Don Pasqualu ter Zerline v Mozartovem Don Giovanniu.

Z velikim veseljem goji tudi koncertno petje in sodeluje z raznimi dirigenti, zbori in orkestri (Slovenski komorni zbor, Simfonični orkester RTV Slovenije, Slovenska filharmonija, Mariborska filharmonija, Celjski godalni orkester...) ter s pianistko Natašo Valant.

Pianist **Ivan Vombergar** je študije opravil v »Conservatorio provincial de música de Morón« (v Buenos Airesu v Argentini), kjer je leta 1995 diplomiral s povprečno oceno 93/100 in dobil naziv višji profesor klavirja. Leta 1997 je diplomiral na »Instituto Superior de Arte del Teatro Colón« (ISA-Colón) in s tem postal korepetitor ter zborovski in operni dirigent.

Med letoma 1996 in 1999 se je v tem inštitutu udejeval kot korepetitor pri urah petja in kot glasbeni vodja v opernih delavnicah. Tako je s solisti ISA-Colón pripravil opere »Hin und Zurück« skladatelja Hindemitha, »Cosi fan tutte«, dejanja »La Boheme« in »Madame Butterfly« ter »Alice v čudežni deželi« sodobne argentinske skladateljice M. Lambertini. Na klavirju je spremljal gostovanje tega inštituta po notranjosti Argentine z opero Ljubezenski napoj.

V teh letih je sodeloval v Teatru Colón na vseh mladinskih predstavah kot notranji mojster, korepetitor, šepetalec ali čembalist.

Od novembra 1999 je redno zaposlen v SNG Opera Ljubljana kot korepetitor. Kot organist je sodeloval v oratorijskih koncertih in pri pripravi zbora, v Mozartovih operah pa kot čembalist.

Klavirske študije je opravil pod vodstvom prof. Nilde Somma. V letu 1996 je končal tečaj dirigiranja zborov z mojstrom Vallesijem in leta 1995 tečaj o opernih arijah z mojstrom G. Opitzem in leta 1997 z D. Ranierijem. Pri dirigiranju in korepetiranju so bili njegovi profesorji med drugim mojstri B. D'Astoli, A. Balzanelli, E. Mastronardi, Curbelo y M. de Rosse.

Baritonist **Ivan Arnšek** se je rodil slovenskim staršem v Bariločah, na jugu Argentine. Že kot otrok je rad prepeval in bil član otroškega pevskega zbora. Po prihodu v Slovenijo leta 1993 je postal član Slovenskega komornega zbora in ob tem študiral solopetje pri profesorici Doroteji Cestnik-Spasič. Sodeloval je v opernem studiu Akademije za glasbo v Ljubljani v Donizettijevi operi Ljubezenski napoj in na koncertu opernih arij v Slovenski filharmoniji. S samospevi in kot solist pri zborovsko-orkestralnih skladbah se je širšemu občinstvu predstavil na mnogih koncertih po Sloveniji. Trenutno je član solo zbora Ljubljanske opere. Svoje znanje izpopolnjuje pri profesorici Heleni Lazarski.

Kvartet LIPA je nastal pred dvema letoma v Bariločah, prekrasnem delu južne Argentine, ko so se srečali pevci, ki imajo za seboj kar nekaj let petja v raznih zborih in skupinah, bodisi argentinskih bodisi slovenskih. Vsi močno ljubijo slovensko pesem, ker jim predstavlja globoko povezavo z njim drago, a žal oddaljeno Slovenijo, ki so jo njihovi starši z bolečino

zapustili pred sedeminpetdesetimi leti. Slovenska pesem jim je v oporo. Pojejo zato, da si približajo lepote Slovenije, njene ljudi in vrednote. Veseli in hvaležni so, da nam lahko zapojejo kot fantje na vasi.

Martin Bajda - prvi tenor
Janez Rode - drugi tenor
Janez Mežnar - bariton
Andrej Duh - bas

**Cenjene gospe, spoštovani gospodje,
dragi prijatelji Slovencev iz Argentine!**

Prisrčno pozdravljeni na dobrodelnem koncertu za Slovence v Argentini.

Pred desetimi leti smo Slovenci, ki smo se rodili zunaj slovenskih meja in se preselili v Slovenijo v času osamosvojitve, ustanovili Izseljensko društvo Slovenija v svetu z namenom, da bi pomagali prihajajočim izseljencem in tistim, ki ostajajo v izseljenstvu.

Poznana nam je kriza, ki jo preživljajo v Argentini. Društvo Slovenija v svetu se je, sledeč svojemu poslanstvu, odločilo, da obeleži 10. obletnico ustanovitve z dobrodelnim koncertom.

Zahvaljujemo se opernim pevcem Marku Finku, Andreji Zakonjšek in Ivanu Arnšku, pianistom Nataši Valant in Ivanu Vombergarju ter Kvartetu Lipa, ki je ta teden prišel iz Argentine, in voditelju Matjažu Merljaku za njihov brezplačen nastop. Zahvaljujemo se tudi založbam Družina, Mohorjeva družba Celje, Slovenska kulturna akcija in Ilex za podarjene knjige, Radiu Ognjišče za brezplačno oglaševanje in Ministrstvu za kulturo, ki finančno podpira praznovanje 10. obletnice Slovenije v svetu.

Nenazadnje hvala vsem vam, ki ste prišli na koncert, hvala za vašo solidarnost z našimi rojaki v Argentini. Celoten izkupiček vstopnic in prodaje knjig bo namenjen Slovincem v Argentini, ki živijo v pomanjkanju.

Želim vam prijetno poslušanje!

Boštjan Kocmur

ZAHVALA, POZDRAVI IN ČESTITKE

ZVEZA SLOVENSkih MAtER IN ŽENa
BUENOS AIRES
Ramón L. Falcón 4158

Buenos Aires, 9. Julija 2002.

r.n.
Inšuljensko društvo Slovenija v svetu
štula 23
Ljubljana - Šentvid

Spoštovani!

Zvezo slovenskih mater in žena v Buenos Airesu se vam, kot organizatorjem, in vsem sodelujočim na dobrodelnem koncertu dne 7. junija tega leta, iz srca zahvaljuje za dar 2.700 ameriških dolarjev, ki nam jih je izročil g. Marko Finš.

V časih skrajnega materijalizma in sebičnosti še bolj izstopa izraz krščanske ljubezni do pomoči potrebnih rojakov.

Naj vam bo dobiti Bog plačnik!

Lepo pozdravljamo

za

Zvezo slovenskih mater in žena

Milijana Rant
tajnica

Patricia Tabares
predsednica

STANE ŠTRBENK
Ul. Malči Beličeve 69
1111 LJUBLJANA

SLOVENIJA V SVETU
Štula 23
LJUBLJANA ŠENTVID

Spoštovani

Prejel sem vaše vabilo za udeležbo na 9. taboru Slovencev po svetu dne 8. junija.

Iskreno mi je žal, da se tabora in podelitve spominskega pergamenta ne bom mogel udeležiti. Ta isti dan bom namreč nujno v Kočevskem rogu, kjer bomo pripravljali letošnjo obletno spominsko slovesnost, ki bo v nedeljo 9. junija.

Zelo sem vesel vašega povabila in počaščen sem, da ste mi v krogu tako spoštovanih in visokih osebnosti, prisodili zaslužni spominski pergament. Vedno me bo spominjal na meni tako drage Slovence po svetu, s katerimi čutim tragično usodo, ki bi bila lahko tudi moja.

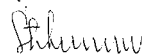
V društvu Slovenija v svetu bom tudi v bodoče sodeloval in podpiral vse njegove akcije v dobro prijateljev Slovencev po svetu.

Želim vam, da bi 9. tabor v največji možni meri uspel v zadovoljstvo Slovencev po svetu, vam pa v priznanje vašega dela.

Lepo vas pozdravljam.

Ljubljana, 6.6.2002

Stane Štrbenk

Cenjeni g. Kocmur!

Ob desetletnici *Slovenije v svetu*, moje pristrčne čestitke. V teh letih ste odigrali dobro, koristno vlogo na področju našega izseljenstva. Ne samo Argentinci tudi mi iz Severne Amerike to čutimo, da ste res naš pravi zastopnik in predstavnik.

Pristrčna hvala za sporočilo in seveda za imenovanje. Vašo gesto močno cenim. Upam, da bom še v bodoče mogel kaj za društvo dobrega napraviti.

Vdani,

Dr. Peter Urbanc (Kanada)

Spoštovani g. Kocmur,

čestitam k uspelemu Taboru. Najlepša hvala za priznanje. Upam, da bomo mogli sodelovati še naprej in tudi dosegli nekaj stvari za naše ljudi po svetu.

Lepo Vas pozdravlja,

Dr. Jože Bernik (poslanec DZ)

Dragi Boštjan!

Hvala lepa za prijetno vabilo in sporočilo. Ne vem, kaj bi vas moglo tako ganiti, da mi želite dati priznanje. Sam se ne zavedam, da bi kaj posebnega storil za vas. Bil pa sem vesel vašega organiziranega dela od začetnih težav naprej vse do razvoja dejavnosti in projektov, ki so se kar lepo uveljavili in kažejo, da je društvo ne le potrebno, ampak tudi, da je danes sposobno odgovarjati vse bolj na potrebe ljudi, ki jim je po svoji naravi in namenu zapisano. Žal na letošnjem Taboru ne bom prisoten. Lepo pozdravljam in voščim uspešno izvedbo Tabora. In še tako pogumno naprej.

Janez Pucelj (Nemčija)

Dragi Boštjan!

Hvala za vabilo. ISKRENE ČESTITKE OB 10. obletnici SVS.

Lep pozdrav Društvu in Tebi,

Tone Kuntner (pesnik)

Dragi prijatelji Slovenija v svetu!

Zelo sem počaščen z vašim priznanjem. Iskrena hvala in pristrčne čestitke.

Pa še na mnoga leta!

mag. Ivan Korošec (pisatelj)

Dragi prijatelji!

Hvala lepa za vabilo. Vam čestitamo za okroglo obletnico in želimo še veliko plodnih let!!. Res lepo, da ste se odločili za dobrodelni koncert. Tudi pri tem delu vam želimo veliko uspeha in upamo, da bodo ljudje radodarni.

Lep pozdrav,

Lučka Kremžar (Italija)

Spoštovani,

najlepše se Vam zahvaljujem za vabilo. Želim Vam veliko uspeha na proslavi, kakor tudi pri Vašemu delovanju.

Lepo Vas pozdravljam.

Tine Vivod (Argentina)

Spoštovani gospod Kocmur,

žal ne bom pravočasno v Sloveniji, da bi sprejel Vaše priznanje, vendar sem zelo počaščen s to odliko. Zdi se mi, da bi jaz moral izraziti zahvalo Vam, bolj kot SVS meni.

Lepo pozdravljeni in najlepša hvala,

Cvetko Falež (Avstralija)

Spoštovani gospod Kocmur!

Najlepše se vam zahvaljujem za poslano povabilo. Želim vam uspešno delo in vas s spoštovanjem pozdravljam!

Melita Steiner (MŠZŠ)

Spoštovani gospod Kocmur!

Najlepša hvala za Vaše vabilo na 10. obletnico Društva SVS in na dobrodelni koncert. Zelo rada bi se udeležila, pa žal nisem trenutno v domovini in pot iz Avstralije je predloga, da bi lahko prišla tako hitro.

Prejmite moje iskrene čestitke za Vase 10-letno uspešno delovaje v okviru Društva SVS in v prihodnosti. Bog Vam poplačaj za vse dobro delo, ki ga opravljate za izseljence po svetu! Želim Vam mnogo uspehov pri praznovanju 10. obletnice in toplo pozdravljam!

Jožica Gerden (Avstralija)

Spoštovani gospod Boštjan Kocmur!

Hvala za povabilo, prav škoda (zame), da me ne bo v naših krajih, ko boste v soboto organizirali Tabor, saj bi mi to nedvomno koristilo, pa tudi sam bi imel kaj za povedati.

Vsega dobrega in vesel ter uspešen Tabor!

Lep pozdrav

Just Rugel (Rusija)

Spoštovani prijatelji!

Zahvaljujem se vam za prijazno povabilo na koncert (7. t.m.) in na okroglo mizo (8. t.m.) ob desetletnici izseljenskega društva Slovenija v svetu.

Zelo mi je žal, da se prireditev zaradi službe ne bom mogel osebno udeležiti, bom pa v mislih ves ta čas z vami.

Izseljenskemu društvu Slovenija v svetu in dobrim ljudem, ki se trudijo v njem, iskreno čestitam ter se od srca zahvaljujem za delo in prizadevanje za našo drago »tretjo« Slovenijo ter njene desete brate in desetnice. Društvu in vam, dragi prijatelji, voščim še naprej obilo uspehov v prid naših ljudi in našega naroda ter s tem tudi celotnega človeštva. In naj nas vse zmeraj spremlja Božji blagoslov.

Lepo vas pozdravljam!

Vdani

dr. Marko Dvořak (Nemčija)

Ob 10. letnici Izseljenskega društva Slovenija v svetu želim, da bi še naprej delovalo in želo uspehe med Slovenci v tujini ter omogočalo tistim, ki si želijo vrnitve v matično domovino (domovino staršev) njihovo nastanitev in integracijo. Zahvaljujem se v imenu društva g. Boštjanu Kocmurju za vso pomoč, katero smo prejeli potom SVS in se še za vnaprej priporočamo.

Še na mnoga leta vam zeli Društvo Slovencev v Parizu

Eva Sutlič (Francija)

Spoštovani g. Kocmur!

Pošiljam Vam prisrčne pozdrave in se veselim uspeha IX. Tabora Slovencev po svetu. Želim Vam še naprej uspešnega dela pri poslanstvu za ohranitev slovenstva. Zanima me tudi kakšno, pomoč morda potrebujete pri vračanju Slovencev.

Prisrčne pozdrave

Pergrin Stegnar

Poročilo izseljenskega društva Slovenija v svetu

(oddano 15. julija 2002 Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu na MZZ RS)

DEJAVNOSTI IZSELJENKEGA DRUŠTVA SLOVENIJA V SVETU NA PODROČJU VRAČANJA SLOVENCEV V DOMOVINO

1. Predstavitev dela SVS:

1. *Izseljensko društvo Slovenija v svetu* je po statutu že deset let informacijski center za Slovence po svetu. Z neposrednimi pogovori, naročili, z vsakoletnimi Tabori, informativnimi listi in spletno stranjo je v pomoč številnim Slovencem iz Argentine, ZDA, Kanade, Nemčije, Švedske, Francije, Nizozemske, Belgije idr. zlasti pri
 - a. ugotavljanju državljanstva,
 - b. denacionalizacijskem postopku,
 - c. zapuščinskih postopkih,
 - č. pridobivanju lastninskih certifikatov,
 - d. nostrifikaciji diplom,
 - e. prevodih dokumentov,
 - f. iskanju zaposlitve,
 - g. pisanju in oblikovanju prošenj za delo in življenjepisov
 - h. posredovanju za zdravstveno zavarovanje
 - i. iskanju ugodnih stanovanj
 - j. prošnji za štipendije
 - k. učenju slovenščine
 - l. iskanju ugodnih letalskih vozovnic
 - m. selitvi in kontejnerjih
 - n. sprejemu vračajočih izseljencev

- o. spremstvu in večplastni podpori
 - p. integraciji v novo okolje – zlasti otrokom in mladim
 - r. zapletih na letališču, itd.
2. SVS komunicira s Slovenci po svetu v slovenščini in po potrebi v drugih svetovnih jezikih, ki jih govorijo v državah, od koder izhajajo. SVS spremlja vračajoče, njihove želje in načrte, še preden pridejo v Slovenijo.
 3. SVS informira preko spletne strani SVS (<http://www.drustvo-svs/problematika.html>).
 4. SVS išče in ponuja informacije na področju državljanstva, obvešča državne resorje o pomanjkljivosti zakona (omejitev na 23 let za pridobitev državljanstva, negativni odpustek, zamejski Slovenci itd.). Informira in išče rešitve pri pridobivanju stalnega bivališča.
 5. SVS išče podatke in informira na področju zaposlovanja (zakoni, Zavod za zaposlovanje, razne borze dela, državna in privatna podjetja, podjetniki idr.) Pomaga pri pisanju prošenj za delo, življenjepisov in pri iskanju zaposlitve.
 6. SVS informira o postopkih nostrifikacije za osnovno, srednjo, višjo in visoko šolo. Osebnou ureja postopek kot pooblaščenec izseljencev, ki so še v tujini in se pripravljajo na prihod v domovino.
 7. SVS pomaga pri iskanju primernih stanovanj (MOP, Stanovanjski sklad – dali smo predlog na Urad za posredovanje za izseljence pri razpisu, Stanovanjski sklad za upokojence, Katoliška Cerkev, Karitas, Rdeči križ, oglasi v časopis, na radio, intervju za časopise in radio, iskanje po časopisnih oglasih, po zvezah in poznanstvih).

8. Obvešča slovensko javnost o vračanju Slovencev: 9. tabor Slovencev po svetu, dva predavanja, dobrodelni koncert, izjave za medije.
9. SVS s podporo Ministrstva za šolstvo, znanost in šport je organiziralo dva tečaja slovenščine za začetnike in partnerje Slovencev z namenom, da se ti hitreje vključijo v slovensko realnost.
10. SVS je preskrbela nekaterim vračajočim finančno pomoč preko sponzorjev.
11. SVS pomaga prek oglasov in znancih ter raznih akcij pri iskanju hišne opreme in bele tehnike ter telefona.
12. SVS vsa leta tesno sodeluje z Uradom za Slovence v zamejstvu in po svetu in mu je v pomoč pri reševanju konkretnih vprašanj. Na zadnjem širšem sestanku, ki ga je sklical Urad za zamejce in Slovence po svetu, je bilo SVS izbrano za člana ožje delovne skupine, predstavnika civilne družbe in izseljencev.
13. SVS sodeluje z izseljenskimi organizacijami Slovencev po svetu, posreduje državi njihove potrebe in sporoča izseljencem o državnih dogodkih in odločitvah.
14. SVS sodeluje z Rafaelovo družbo in z delovno skupino, ki je bila ustanovljena za pomoč izseljencem pri vračanju v domovino.

2. Prosilci:

Omenjeno pomoč redno beležimo od začetka leta 2001. Takrat smo tudi obnovili našo spletno stran in jo opremili z informacijami izseljencem, ki se nameravajo vrniti v domovino.

Od januarja 2001 do danes, 15. julija 2002, se je s prošnjami obrnilo na naše društvo **96 prosilcev (51 družin in 45 posameznikov)**¹, kar pomeni **227 ljudi** (med njimi **81 otrok** od 0 do 18 let) iz **Argentine, Kanade, Rusije, Švedske in Ukrajine**. Od teh je **38 prosilcev (82 ljudi – 1 iz Kanade, 4 iz Ukrajine, 77 iz Argentine) že v Sloveniji**.

3. Kako je potekala ta pomoč:

1. Urejanje dokumentacije

Večini prosilcev društvo SVS pomaga pri ugotavljanju državljanstva, stalnega bivališča, pri zaposlovanju, pri pridobivanju delovne knjižice, pri vpisu v šolo.

2. Nastanitve

Uspeli smo urediti začasno oz. stalno nastanitev:

- a) **trem posameznikom prek ministrstva za šolstvo in šport** z nastanitvijo v študentskem domu,
- b) **enemu s kritjem stroškov študija in nastanitve prek privatnega sklada** (podjetja),
- c) **ena družina** je bila nastanjena s pomočjo **Zveze občin Slovenije**,
- d) **dve družini**, nastanjeni s pomočjo **slovenske rimokatoliške cerkve**,
- e) **sedem družin**, nastanjenih s pomočjo **posameznikov v koordinaciji SVS**,
- f) **ostali** so še pri sorodnikih in jim iščemo primerno začasno nastanitev

3. Zaposlitev

Štirinajstim smo uspešno pomagali pri iskanju zaposlitve.

¹ Slučaje samskih bratov, sester štejemo med družine, ker bodo bivali v istem gospodinjstvu. Nekatere posameznike, ki le poizvedujejo za urejanje dokumentov, štejemo med posameznike, kljub temu, da imajo družino, dokler ne javijo možen prihod.

4. Učenje slovenščine

Na pobudo SVS je Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport poleg obstoječih tečajev

a) podprlo **dva nova intenzivna tečaja slovenskega jezika za začetnike in partnerje slovenskih izseljencev**, že nastanjenih v Sloveniji. Šesttedenski tečaj je potekal v maju in juniju, tritedenski je potekal v juliju. **(10 udeležencev)**

b) odobrilo **poletno šolo** slovenščine v Portorožu za **4 vračajoče**

c) odobrilo **celoletno šolo** slovenskega jezika za **7 vračajočih**

č) odobrilo **dodiplomski študij, nadaljevanje univerzitetnega študija oz. izredni študij 10 vračajočim**

d) v pogovorih smo za jesenski intenzivni tečaj slovenščine.

5. Nostrifikacija diplom

Šestnajstim smo osebno pomagali pri postopku nostrifikacije univerzitetne diplome. Ostalim smo posredovali vse potrebne informacije: naslove, potrebne dokumente in overovitve, prevajalci, takse itd

6. Ugodne vozovnice

Devetim posameznikom, ki so se preselili v Slovenijo, smo preskrbeli letalske vozovnice po ugodni ceni.

7. Selitev in kontejnerji

Devetim smo posredovali informacije o uvoznikih in špedicijah.

8. Socialna podpora za upokojence

Glede na gospodarsko stanje Argentine je pokojnina, ki jo prejemajo vrnjeni izseljenski upokojenci, premajhna in ne omogoča njihovo preživetje.

Šestim upokojencem smo pomagali pri iskanju socialne podpore, **trem** je bila odobrena.

9. Enkratna začetna finančna podpora:

Preko podjetnika – sponzorja smo preskrbeli enkratno finančno podporo za **štiri novo nastanjene družine**

10. Hišna oprema

Sedmim družinam smo pomagali pri iskanju hišne opreme, bele tehnike, telefona in računalnika.

11. Družabna skrb:

Organizirali smo, velikokrat s pomočjo ŽU Šentjakob ob Savi, družabna srečanja za vse vrnjene izseljence, ki si želijo socialnega druženja. Izkazalo se je kot potrebno pri vključevanju v novo okolje, zato podobna srečanja ponavljamo vsaj enkrat mesečno.

12. Posredovanje informacij

Vsem vrnjenim in prijavljenim izseljencem osebno in prek telefona, faksa in interneta posredujemo vso potrebno informacijo v zvezi s pravnimi postopki, nostrifikacijami, zaposlitvami, stanovanji, učenjem slovenščine, kontejnerji itd.

4. Opombe, problemi, prošnje in predlogi

- a) Delo, povezano z vračanjem Slovencev v domovino, je bilo opravljeno na prošnjo posameznikov in družin, ki prihajajo v Slovenijo.
- b) Ugotavljamo, da ob postavljanju sistema za repatriacijo Slovencev bi lahko bili še bolj učinkoviti, če bi ministrstva in uradi, s katerimi smo se že pogovarjali, izdelali program konkretnih akcij. To bi omogočilo rešitve širšega obsega. Predlagamo koordinirane rešitve vseh ministrstev pri urejanju državljanstev, stalnega bivališča, nostrifikacija diplom itd. ter formalni zapis v zakonski obliki.

- c) Ugotavljamo, da bi pristojne službe hitreje ukrepale, če bi bile obveščene o resoluciji in državni volji po vračanju Slovencev v domovino.²
- d) Nekateri novinarji (TV Slovenija, Radio Slovenija, Delo, Ognjišče, Nedelo, Mag) se prizadevajo, da bi predstavili slovenski javnosti »nov pojav« vračanja Slovencev. Menimo, da bi država morala dajati izjave o podpori tej dejavnosti in s tem izbrisala stare predsodke.
- e) Po sprejeti resoluciji 23. januarja, s katero se država Slovenija obvezuje, da bo omogočila prihod Slovencev v matično domovino, smo na seji, ki jo je sklical Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu z vladnimi in nevladnimi ustanovami, predlagali, da Republika Slovenija ob prihodu Slovencev iz tujine jim med drugim zagotovi:
- a. ugodno stanovanje oziroma denarno podporo za prvo nastanitev v Sloveniji³ (kot za azilante)⁴ Predlagamo, da Urad zaprosi Stanovanjski sklad, za preferenčno obravnavanje za priseljene številne družine in upokojujence ali omogoči začetno finančno podporo, glede na to, da ti ljudje dejansko nimajo kje bivati,
 - b. za številne družine bi stanovanje moralo biti blizu šole,
 - c. zaposlitev oziroma odobritev začetne podpore ter socialne in zdravstvene varnosti v prvih mesecih po prihodu, tudi za neslovenske partnerje in otroke,
 - d. urejanje slovenskega državljanstva osebam slovenskega porekla,
 - e. odobritev statusa državljana s stalnim bivališčem v RS brez starostnih omejitev⁵,

² Denimo postopek nostrifikacije za zdravnike je izredno počasen; enako je zapletena birokracija na nekaterih upravnih enotah in centrih za socialno delo.

³ Izkušnje kažejo, da vračajoči hitro najdejo službo in si začnejo urejati normalno življenje.

⁴ Glede na to, da mnogi potrebujejo le začasno možnost bivanja, medtem ko si iščejo službo, predlagamo, da jim Stanovanjski sklad zlasti v Ljubljani omogoči možnost nekajmesečne ugodne nastanitve z možnostjo, da prijavijo stalno bivališče. Zlasti v primerih posameznikov je to lahko večsobno stanovanje, namenjeno večjemu številu posameznikov.

⁵ Urejanje slovenskega državljanstva osebam slovenskega porekla

- **priglasitev**. Republika Slovenija obstaja kot samostojna država od leta 1991. Slovenci (otroci slovenskega državljana in nedržavljana, četudi zamejskega Slovenca), ki so bili ob ustanovitvi samostojne države stari več kot 23 let, so v neenakopravnem položaju v primerjavi s Slovenci, ki so bili rojeni eno ali več let kasneje, ker nimajo možnosti postati slovenski državljeni na podlagi izrecne volje v obliki izjave o priglasitvi oz. opredelitvi za slovensko državljanstvo. Predlagamo, da ministrstvo oz. vlada RS spremeni

- f. štipendije za državljane, ki prihajajo iz izseljenstva za nadaljevanje študija pod enakimi pogoji kot za Slovence brez slovenskega državljanstva;⁶
- g. pokojninsko zavarovanje Republike Slovenije in oprostitev plačila obveznega in dodatnega zavarovanja, kjer bi država Slovencem, ki prihajajo iz kriznih držav, zlasti iz tistih, ki se podpisuje meddržavni sporazum začasno priznala odsluženo delovno dobo v tujini,⁷
- h. znižana cena za slovenski potni list v državah, ki so v finančni krizi in za Slovence, ki prihajajo iz teh držav.
- i. Oprostitev plačila takse za postopek nostrifikacije za Slovence, ki prihajajo iz kriznih držav (enako kot velja za azilante).

Pripravila: Pavlinka K. Kocmur

Boštjan Kocmur
predsednik Slovenije v svetu

V Ljubljani, 15. julija 2002

zakon tako, da bi omogočili opredelitev za slovensko državljanstvo otrokom vsaj enega slovenskega državljana, ne glede na starostno omejitev, in

- **naturalizacija**. Včasih se postopek naturalizacije zavleče zaradi birokratskih razlogov. Predlagamo, da se osebam slovenskega porekla, ki si statusa niso mogle urediti s priglasitvijo (zaradi zgoraj omenjenih razlogov, povezanih s starostno mejo) in se selijo v Slovenijo, pospeši postopek urejanja slovenskega državljanstva, ker bodo le s tem enakopravni z ostalimi Slovenci pri iskanju ustrezne službe in stanovanja.

⁶ Prihajajoči slovenski državljani ne morejo pridobiti **štipendije** preko drugih virov, ker nimajo v Sloveniji stalnega prebivališča. Zato predlagamo, da z zakonom ali odlokom MŠZŠ ugotovi prošnjam za pridobivanje štipendij in bivanje v študentskih domovih Slovencem (državljanom in nedržavljanom) in njihovim zakoncem, ki prihajajo iz tujine oz. izseljenstva – zlasti ko gre za vpis na tečaj slovenskega jezika. S tečajem se jim omogoči boljše znanje slovenščine in hitro prilagajanje v novo okolje. Z denarno podporo pa se jim omogoči normalno bivanje v Sloveniji. (Poudariti je treba, da so to mladi posamezniki, katerih starši ne živijo v Sloveniji in jim torej ne morejo finančno pomagati.)

⁷ V slučaju starejših izseljencev zlasti iz Argentine so potrebe po dodatni socialni pomoči (v odsotnosti meddržavne pogodbe njihove pokojnine dostikrat ne zadoščajo za preživetje).

Predlogi izseljenskega društva Slovenija v svetu za pripravo zakona o Slovencih, ki živijo izven meja Republike Slovenije

(oddano 23. septembra 2002 Komisiji DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu)

REPATRIACIJA SLOVENCEV

V *Resoluciji o odnosih s Slovenci po svetu*, ki jo je Državni zbor sprejel 23. januarja 2002, je zapisano med drugim:

»4.5. Repatriacija, državljanstvo in status brez državljanstva

Republika Slovenija je zainteresirana za vračanje Slovencev po svetu v Slovenijo, ravno tako pa tudi za naselitev njihovih potomcev. Posebno pozornost pri tem posveča tistim, ki lahko doprinesejo k razvoju Slovenije.

(...) Olajšave naj zajemajo tudi poenostavitev postopkov, kot je nostrifikacija diplom in podobno.

Slovcem po svetu, ki živijo v državah, kjer vlada huda politična oziroma gospodarska kriza, Republika Slovenija omogoči njihovo vrnitev v domovino.

Republika Slovenija je zainteresirana, da se osebam slovenskega porekla, ki imajo aktivno vez s Slovenijo in ki to želijo, omogoči pridobitev slovenskega državljanstva.

(...)«

Sadovi Resolucije:

Slovenski mediji, uradi in prebivalci so postali pozorni, osveščeni, da je del slovenskega naroda, ki je razpršen po svetu, tudi del slovenskega narodnega telesa. Kaj še manjka za uresničitev Resolucije in kako naprej po načrtani poti?

Res smo zainteresirani za vračanje Slovencev po svetu in njihovih potomcev v Slovenijo, vendar ob vračanju Slovencev se pojavljajo težave, ki bi jih lahko hitro rešili z zakonom, ki bi uresničeval Resolucijo.

Težave:

1. Prijava stalnega bivališča:

To je prvi postopek, ki ga mora vrnjen Slovenec opraviti, da si lahko uredi zdravstveno zavarovanje, se vpiše v Zavod za zaposlovanje, vpiše otroke v šolo in vrtec idr.

- a. Zakon pravi, da oseba prijavi stalno bivališče na svojem naslovu; na naslovu, kjer najema, če mu lastnik nepremičnine to dovoli; oziroma pri sorodnikih.

- b. Težava: Vračajoči Slovenci, ki najamejo stanovanje za krajši čas, da si uredijo vso potrebno dokumentacijo in si poiščejo službo, ne morejo prijaviti na tem naslovu stalnega bivališča, ker je najemniška pogodba krajša od treh let, torej običajno jim lastnik ne dovoli, da prijavijo stalno bivališče. Druga težava je v tem, da nekateri sorodniki, še pod vtisi iz prejšnjega slovenskega obdobja, si ne upajo prijaviti sorodnike na svojem naslovu.
- c. Rešitev: Vrnjeni Slovenci in njihovi družinski člani (državljeni in nedržavljeni RS) naj bi smeli prijaviti stalno bivališče na naslovih, kjer najemajo nepremičnino, četudi za kratko obdobje, oziroma na naslovu, kjer mu lastnik dovoli (sorodniki, prijatelji, dobrodelne ustanove, izseljenska društva), četudi dejansko ne bivajo tam.
- d. Prim. Zakon o azilu: (čl. 43.: »Prosilci za azil imajo pravico do: - prebivanja v Republiki Sloveniji, dokler postopek ni pravnomočno končan;« čl. 47. Begunci, (...), imajo pravico do: - stalnega prebivanja; (...)

2. Štipendije:

V *Resoluciji* je zapisano: »(MŠZŠ) - zagotavlja štipendije za udeležbo Slovencev po svetu na poletnih šolah slovenskega jezika in na celoletni šoli slovenskega jezika v Sloveniji in s štipendijami omogoča tudi celotni študij v Sloveniji,«

- a. Zakon pravi, da so to štipendije za Slovence **brez slovenskega državljanstva**.
- b. Težava: Slovenski državljani, ki prihajajo iz tujine, zakonsko ne morejo zaprositi za te štipendije, namenjene slovenskim izseljencem, ker so izključno za Slovence brez slovenskega državljanstva. Vendar, ker vračajoči oz. prihajajoči slovenski državljani nimajo stalnega bivališča v Sloveniji, ne morejo biti deležni ostalih štipendij, kot državljani s stalnim bivališčem v Sloveniji. Torej slovenski državljani iz sveta nimajo nobenih možnosti dobiti štipendije, ker ne spadajo v kategorijo tukaj živečih Slovencev ne v kategorijo Slovencev brez državljanstva. Druga težava je pri zdravstvenem zavarovanju. Državljeni RS, mlajši od 26 let, če študirajo, so zavarovani po starših. Slovenci, ki prihajajo iz sveta, niso zavarovani po starših in Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije nima zakona, po katerem bi zavarovala mlajše študente brez staršev.
- c. Rešitev: Štipendije naj bi bile za Slovence iz sveta in za njihove družinske partnerje. S tem se jim omogoči, da, če se vrnejo, delajo naprej za ohranjanje Slovenije v svetu; če ostanejo v Sloveniji, se hitreje vklopijo v slovensko realnost in ne bodo breme državi, ampak korist. Omogočiti jim je treba tudi status študenta in zdravstveno zavarovanje kot ostalim državljanom RS.
- d. Primerjava z zakonom za azilante:
 »čl. 19.: Republika Slovenija zagotavlja pogoje za vključitev beguncev v kulturno, gospodarsko in družbeno življenje Republike Slovenije. Pri tem zlasti:
 - organizira tečaje slovenskega jezika za begunce;

- organizira tečaje in druge oblike za nadaljnje izobraževanje in poklicno izpopolnjevanje beguncev;
 - seznanja begunce s slovensko zgodovino, kulturo in ustavno ureditvijo.«
- »čl. 53.: Begunci in njihovi ožji družinski člani po tem zakonu imajo glede osnovnošolskega, višješolskega, visokošolskega in univerzitetnega izobraževanja enake pravice in dolžnosti kot slovenski državljani.«

3. Stanovanje:

- a. Slovenec, ki se vrne iz tujine in nima možnosti bivanja pri sorodnikih, nujno potrebuje začasno stanovanje, po možnosti v Ljubljani, kjer so vsi uradi, da si uredi potrebno dokumentacijo, si poišče službo in se nato preseli v kraj, kjer dobi zaposlitev.
- b. Težava: Republika Slovenija nima ustreznih stanovanj za take primere.
- c. Rešitev: Občine naj bi prednostno obravnavale in pomagale Slovencem, ki prihajajo iz tujine, zlasti številčnim družinam. Mesto Ljubljana, ki ima veliko prosilcev pa naj bi jih obravnavala prednostno ob preučitvi primera. Stanovanjski sklad naj bi vsako 10. stanovanje namenil vračajočim izseljencem. Oziroma, naj bi namenilo nekaj »prehodnih« (za nekaj mesecev) stanovanj z ugodno mesečno najemnino.
- d. Prim. Zakon o azilu:
 - »čl. 45.: (1) Za nastanitev tujcev, ki so v postopku zaradi pridobitve azila, se organizira azilni dom. Azilni dom ustanovi in zanj skrbi ministrstvo, pristojno za notranje zadeve.
 - (2) Prosilcem za azil, ki so nastanjeni v azilnem domu, je zagotovljena osnovna oskrba, ki obsega:
 - nastanitev;
 - prehrano;
 - obleko;
 - žepnino.« idr. člani tega zakona.

4. Zdravstveno zavarovanje:

Vsem Slovencem in njihovim družinskim članom, ki prihajajo iz tujine, naj bi jim država omogočila enomesečno osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje. V tem času bi si uredili vso potrebno dokumentacijo, in eventualno službo in s tem se zdravstveno zavarovali. To je še zlasti potrebno za Slovence, ki prihajajo iz kriznih držav (omenja jih Resolucija). Upokojencem, ki jim npr. Argentina ne pošilja izplačila pokojnine in se ne morejo vklopiti v službeno razmerje, naj bi jim osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje financiralo Center za socialno delo.

Prim. zakon za azil: »čl. 43.: Prosilci za azil imajo pravico do:

- osnovne oskrbe;
 - osnovnega zdravstvenega varstva; (...).«
- »čl. 46.: (1) Prosilci za azil imajo zagotovljeno zdravstveno varstvo.« idr. člani tega zakona.

5. Socialna podpora:

Nujna bi bila odobritev začetne finančne podpore ter socialne in zdravstvene varnosti za vse vračajoče Slovence in njihove družinske člane v prvih mesecih po prihodu do ureditve statusa in vključitve v delovno razmerje. Za upokoјence iz kriznih držav naj bi socialna podpora bila stalna oz. do ureditve razmerja med državama.

Prim. Zakon o azilu:

»čl. 45.: (2) Prosilcem za azil, ki so nastanjeni v azilnem domu, je zagotovljena osnovna oskrba, ki obsega:

- nastanitev;
- prehrano;
- obleko;
- žepnino.« idr. člani tega zakona.

6. Pokojnina:

Republika Slovenija naj bi odobrila »začasno pokojnino Republike Slovenije« za Slovence, ki prihajajo iz kriznih držav, zlasti iz tistih, s katerimi podpisuje meddržavni sporazum in s tem slovenskim vrnjenim izseljencem začasno priznala odsluženo delovno dobo v tujini.

Hkrati naj bi na podlagi sprejete Resolucije (»- izražajoč priznanje vsem Slovincem izven Republike Slovenije, ki si prizadevajo ohraniti slovenstvo in ki so pripomogli k priznanju Republike Slovenije po njeni osamosvojitvi«, podelila to priznanje starejšim vrnjenim Slovincem, ki so ustvarjali slovenstvo v tujini, v obliki izjemne pokojnine na področju kulture (Pravna podlaga: *Zakon o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Ur. l. RS št. 14/90)*).

7. Nostrifikacija diplom:

Postopek nostrifikacije diplom je na nekaterih fakultetah dolgotrajen. Naj bi Slovenci iz sveta imeli prednost pri postopku, tako da bi bil hitrejši in cenejši.

- a. Resolucija: »Olajšave naj zajemajo tudi poenostavitev postopkov, kot je nostrifikacija diplom in podobno.«
- b. rešitev: poenostavitev postopka ter oprostitev ali popust ali odročno plačilo za nostrifikacijo diplome.

8. Vozniško dovoljenje:

V juliju je bil sprejet *Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varnosti cestnega prometa (ZVCP-C)*, kjer 21. člen zastruje 135. člen, ki zadeva vračajoče Slovence. Do julija so Slovenci lahko zamenjali tuje vozniško dovoljenje s slovenskim. Po novem zakonu lahko vrnjeni Slovenec vozi s tujim vozniškim dovoljenjem do enega leta po prihodu v Slovenijo. V tem času lahko zamenja tuje vozniško dovoljenje za slovensko po opravljenem praktičnem delu izpita. Nerazumljivo je, da voznik, ki je pridobil vozniško dovoljenje v tujini, je varen voznik v prvem letu bivanja v Sloveniji, v nadaljnjih let bivanja pa postane nevaren, zato se mora prijaviti na avto-šolo in opraviti praktični del izpita. Nov zakon predvideva v 36. členu olajšavo za državljane bivše Jugoslavije.

Predlog: glede na sprejeto Resolucijo, črtanje omejitve za vračajoče Slovence, torej zamenjava vozniškega dovoljenja brez izpita. Oziroma, če je dokazano, da so vrnjeni Slovenci nevarni vozniki,odobritev enake olajšave kot jih predvideva 36. člen, in sicer 1. in 2. točka. (Gl. zakon)

9. Znižanje cene za slovenski potni list in prošnjo za sprejem v državljanstvo v DKP po svetu:

Postopek za sprejem v državljanstvo, ki se vodi prek diplomatsko-konzularnega predstavništva, traja zelo dolgo. Potrebno je pospešiti vodenje postopkov pri ugotavljanju in evidentiranju državljanstva. Poleg tega je treba na DKP plačati upravno takso 270 USD že ob priglasitvi vloge, in se taksa ne vrne, če je prošnja zavrnjena; za potne liste je treba plačati 80 USD.

Predlog: Olajšava za Slovence, ki živijo v državah z ekonomsko-kriznimi razmerami.

10. Vsi državni resorji naj bi bili vključeni v vračanje Slovencev iz tujine

Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu in Izseljensko društvo Slovenija v svetu naj bi bili redno osveščeni z vsemi zakoni in spremembami v zvezi z vračajočimi Slovenci. V ta namen naj bi vsak državni urad pošiljal sporočila, zakone, predloge idr., da bi lažje svetovali in pomagali vračajočim Slovincem.

Pripravila: Pavlinka K. Kocmur

Boštjan Kocmur
predsednik Slovenija v svetu

V Ljubljani 23. septembra 2002

ZA PRIMERJAVO:

Zakon o azilu

19. člen (pomoč pri vključitvi)

Republika Slovenija zagotavlja pogoje za vključitev beguncev v kulturno, gospodarsko in družbeno življenje Republike Slovenije. Pri tem zlasti:

- organizira tečaje slovenskega jezika za begunce;
- organizira tečaje in druge oblike za nadaljnje izobraževanje in poklicno izpopolnjevanje beguncev;
- seznanja begunce s slovensko zgodovino, kulturo in ustavno ureditvijo.

43. člen (pravice prosilcev za azil)

(1) Prosilci za azil imajo pravico do:

- prebivanja v Republiki Sloveniji, dokler postopek ni pravnomočno končan;
- osnovne oskrbe;
- osnovnega zdravstvenega varstva;
- denarne pomoči ali žepnine;
- brezplačne pravne pomoči pri uveljavljanju pravic po tem zakonu;
- humanitarne pomoči.

(2) Minister, pristojen za notranje zadeve, predpiše v soglasju z ministri, pristojnimi za zdravstvo, delo, družino in socialne zadeve, podrobnejše pogoje in načine za zagotavljanje pravic iz prejšnjega odstavka.

(3) Prosilcem za azil se lahko na njihovo prošnjo dovoli opravljanje začasnega ali občasnega dela na način in pod pogoji, kot jih določa zakon, ki ureja začasno zatočišče.

45. člen (azilni dom in bivanje v domu)

(1) Za nastanitev tujcev, ki so v postopku zaradi pridobitve azila, se organizira azilni dom. Azilni dom ustanovi in zanj skrbi ministrstvo, pristojno za notranje zadeve.

(2) Prosilcem za azil, ki so nastanjeni v azilnem domu, je zagotovljena osnovna oskrba, ki obsega:

- nastanitev;
- prehrano;
- obleko;
- žepnino.

(3) Prosilci za azil, ki imajo lastna sredstva za preživljanje, ali jim je preživljanje

zagotovljeno kako drugače, prispevajo sorazmeren del stroškov za oskrbo in niso upravičeni do žepnine.

(4) Prosilec za azil se po sedmih dneh bivanja v azilnem domu lahko nastani drugje, če ima za to možnost. Prosilec za azil, ki je nastanjen izven azilnega doma in nima sredstev za preživljanje, prejema denarno pomoč največ v višini 60% zjamčene plače v Republiki Sloveniji.

46. člen

(obseg zdravstvenega varstva)

(1) Prosilci za azil imajo zagotovljeno zdravstveno varstvo.

(2) Obseg storitev zdravstvenega varstva je enak obsegu, določenem v zakonu, ki ureja začasno zatočišče.

47. člen

(pravice beguncev)

(1) Begunci, ki jim je bil priznan status begunca v skladu z drugim in tretjim odstavkom 1. člena tega zakona, imajo pravico do:

- stalnega prebivanja;
- denarne pomoči;
- najnujnejših stanovanjskih prostorov;
- zdravstvenega varstva;
- šolanja in izobraževanja;
- pomoči pri vključevanju v okolje;
- zaposlitve in vključevanja v druge oblike aktivne politike zaposlovanja.

(2) Minister, pristojen za notranje zadeve, v soglasju z ministri, pristojnimi za zdravstvo, vzgojo in izobraževanje, delo, družino in socialne zadeve, izda predpise o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic iz prejšnjega odstavka.

50. člen

(pravica do denarne pomoči)

(1) Begunec brez dohodkov, brez premoženja in brez zavezancev, ki so ga v skladu s predpisi Republike Slovenije dolžni in sposobni preživljati, ima pravico do denarne pomoči v skladu z zakonom, ki ureja socialno varstvo.

(2) Pravica do prejemanja denarne pomoči iz prvega odstavka tega člena traja, dokler je begunec brez dohodkov, vendar največ tri leta od pridobitve azila. Določbe tega odstavka ne veljajo za dela nezmožne begunce v skladu z zakonom, ki ureja socialno varstvo.

(3) Begunec, ki odkloni ponujeno delo ali vključitev v druge oblike aktivne politike zaposlovanja, izgubi pravico do denarne pomoči.

(4) O pravici do denarne pomoči odloča pristojni center za socialno delo na območju prebivanja begunca.

(5) Pravico do denarne pomoči imajo tudi ožji družinski člani, ki z njim živijo v Republiki Sloveniji in nimajo lastnega premoženja in dohodkov. Višina denarne pomoči za ožje družinske člane znaša 60% pomoči iz prvega odstavka tega člena. Upravičenost in trajanje denarne pomoči ožjim družinskim članom begunca je odvisna od upravičenosti in trajanja pravice do denarne pomoči begunca.

51. člen
(dodelitev najnujnejših stanovanjskih prostorov)

(1) Beguncu se dodelijo najnujnejši stanovanjski prostori za prebivanje.

(2) V primeru, če begunec odkloni dodeljene stanovanjske prostore, izgubi pravico do dodelitve stanovanjskih prostorov in si lahko na lastne stroške izbere druge stanovanjske prostore.

52. člen
(obseg zdravstvenega varstva)

Begunci in njihovi ožji družinski člani po tem zakonu so upravičeni do zdravstvenega varstva v skladu z zakonom, ki ureja o zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje.

53. člen
(šolanje in izobraževanje)

Begunci in njihovi ožji družinski člani po tem zakonu imajo glede osnovnošolskega, višješolskega, visokošolskega in univerzitetnega izobraževanja enake pravice in dolžnosti kot slovenski državljani.

62. člen
(pravice tujca, ki se začasno zadržuje)

Tujec, ki mu je dovoljeno začasno zadrževanje v Republiki Sloveniji, ima pravico do zdravstvenega varstva v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje, do osnovne oskrbe in do pravne pomoči.

ZAKON

O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O VARNOSTI CESTNEGA PROMETA (ZVCP-C)

21. člen

V 135. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

"(1) Tujec, ki prebiva v Republiki Sloveniji več kot šest mesecev, in državljan Republike Slovenije, ki se vme iz tujine v Republiko Slovenijo z namenom stalnega prebivanja, ali če začasno prebiva v Republiki Sloveniji več kot šest mesecev, lahko, če izpolnjujeta druge s tem zakonom določene pogoje za vožnjo motornih vozil, v enem letu od pričetka prebivanja v Republiki Sloveniji zahtevata zamenjavo veljavnega tujega vozniškega dovoljenja za slovensko vozniško dovoljenje. Tujcu in državljanu Republike Slovenije, ki po določi tega odstavka ne zahtevata zamenjave tujega vozniškega dovoljenja v enem letu po pričetku prebivanja v Republiki Sloveniji ali vrnitvi iz tujine v Republiko Slovenijo z namenom stalnega prebivanja v njej, prične enoletni rok, v katerem lahko zahtevata zamenjavo tujega vozniškega dovoljenja za slovensko vozniško dovoljenje, ponovno šteti, če zapustita Republiko Slovenijo za čas najmanj enega leta in se vrmeta v Republiko Slovenijo. Slovensko vozniško dovoljenje se izda, če imetnik veljavnega tujega vozniškega dovoljenja opravi praktični del vozniškega izpita za tiste kategorije vozil, ki jih ima pravico voziti s tujim vozniškim dovoljenjem. Praktičnega dela vozniškega izpita ni potrebno opraviti imetnikom tujih vozniških dovoljenj tistih tujih držav, ki jih določi minister, pristojen za notranje zadeve, na podlagi ocene kvalitete izobraževanja, teoretičnega znanja in znanja vožnje motornih vozil voznikov ter prometno varnostnih razmer v posamezni tuji državi. Slovensko vozniško dovoljenje se izda namesto tujega vozniškega dovoljenja. Izjemoma in ob vzajemnosti se od osebja diplomatskih in konzularnih predstavništev, misij tujih držav in predstavništev mednarodnih organizacij v Republiki Sloveniji ob zamenjavi tujega vozniškega dovoljenja ne zahtevajo dokazila o telesni in duševni zmožnosti voziti motorna vozila ter opravljanja praktičnega dela vozniškega izpita."

36. člen

(1) Ne glede na določbe zakona o varnosti cestnega prometa in tega zakona imajo državljani drugih republik naslednic nekdanje SFRJ, ki so na podlagi zakona o urejanju statusa državljanov drugih republik naslednic nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 61/99, 54/2000 - odločba US in 64/2001) pridobili dovoljenje za stalno prebivanje v Republiki Sloveniji ali vložili prošnjo za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje v Republiki Sloveniji, pa o njej še ni pravnomočno odločeno, pravico voziti motorna oziroma motorna in priklopna vozila v Republiki Sloveniji z veljavnim ali neveljavnim vozniškim dovoljenjem.

(2) Osebe iz prejšnjega odstavka, ki so pridobile dovoljenje za stalno prebivanje v Republiki Sloveniji, imajo pravico voziti motorna oziroma motorna in priklopna vozila v Republiki Sloveniji eno leto po uveljavitvi tega zakona. Če v tem roku zahtevajo zamenjavo veljavnega ali neveljavnega tujega vozniškega dovoljenja, se jim tuje

vozniško dovoljenje zamenja za slovensko vozniško dovoljenje, če izpolnjujejo pogoje za vožnjo motornih oziroma motornih in priklopnih vozil določene z zakonom o varnosti cestnega prometa.

(3) Osebe iz prvega odstavka tega člena, ki so vložile prošnjo za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje v Republiki Sloveniji, pa o njej še ni bilo pravnomočno odločeno, imajo pravico voziti motorna oziroma motorna in priklopna vozila v Republiki Sloveniji do pravnomočne rešitve prošnje, če je prošnja pravnomočno rešena tako, da je osebi dovoljeno stalno prebivanje v Republiki Sloveniji, pa smejo voziti motorna oziroma motorna in priklopna vozila v Republiki Sloveniji še eno leto od dneva pravnomočne rešitve prošnje. Če te osebe v roku enega leta po izdaji dovoljenja za stalno prebivanje v Republiki Sloveniji, zahtevajo zamenjavo veljavnega ali neveljavnega tujega vozniškega dovoljenja, se jim tuje vozniško dovoljenje zamenja za slovensko vozniško dovoljenje, če izpolnjujejo pogoje za vožnjo motornih oziroma motornih in priklopnih vozil, določene z zakonom o varnosti cestnega prometa.

VSEBINA

1.	9. TABOR SLOVENCEV PO SVETU	
	a. Pozdravni nagovori.....	5
	b. Okrogla miza	9
	c. Debata	23
	d. Častni člani	31
	e. Sv. Maša	33
1.	DOBRODELNI KONCERT	35
	- Zahvala, pozdravi in čestitke	43
2.	REPATRIACIJA	
	a. Poročilo društva Slovenija v svetu o dosedanjem delu	47
	b. Predlogi društva Slovenija v svetu za zakon o vračajočih Slovencih	55

*Iskrena hvala vsem nastopajočim in vsem, ki ste podprli
praznovanje 10. obletnice
Izseljenskega društva Slovenija v svetu.*

Izseljensko društvo Slovenija v svetu

*Štula 23, Ljubljana – Šentvid, tel. (01) 512 89 20, faks (01) 512 89 25, GSM (041) 605 630
e-pošta: drustvo.svs@guest.arnes.si; <http://www.drustvo-svs.si>*